

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Herceg-bosanska županija – Kanton 10
OPŠTINA-OPĆINA GLAMOČ

STARTEGIJA ZA MLADE
Opštine-Općine Glamoč

SADRŽAJ:

I. SADRŽAJ.....	1.
II. UVOD.....	3.
III. PRISTUP RJEŠAVANJU PROBLEMA.....	4
IV. PLAN DJELOVANJA PO PODRUČJIMA.....	6
1. Područje zapošljavanje i preduzetništvo mladih.....	6
2. Zdravlje mladih i kultura življenja.....	9.
2.1. Zdravlje.....	9
2.2. Kultura življenja.....	11
3. Kvalitetno slobodno vrijeme mladih.....	12.
4. Neformalno obrazovanje, učešće mladih u društvu i informisanje.....	13.
4.1. Neformalno obrazovanje.....	13.
4.2. Učešće mladih u društvu.....	14.
4.3. Informisanje.....	15.
5. Mladi i Evropska Unija.....	16.
V. SWOT ANALIZA.....	17.
VI. VIZIJA I STRATEŠKI CILJ.....	18.
VII. SAŽETAK.....	18.
VIII. PREGLED TROŠKOVA PO GODINAMA I OBLASTIMA.....	19.
IX. PROVOĐENJE I MONITORING.....	19.
X. STRATEŠKI CILJ , OPERATIVNICILJEVI I RAZVOJNE MJERE (tabelarni prikaz).....	21.
XI. AKCIONI PLAN PO PODRUČJIMA.....	23.
XII ANEKSI.....	29.

II UVOD

Opština Glamoč je jedna od šest opština Herceg-bosanske županije, koja se nalazi na jugozapadu Bosne i Hercegovine na 900m nadmorske visine, omeđena masivom planina Cincar- Staretina-Šator- Vitoroga-Slovinj. Na teritoriji opštine Glamoč se nalaze značajne površine pod šumom a također i značajni resursi za poljoprivrednu djelatnost. Glamoč se rasprostire na površini od 1033 km², gdje živi oko 4 710 stanovnika. Od toga na seoskom području je oko 3000, gdje se stanovništvo mahom bavi poljoprivredom. Na teritoriji opštine Glamoč se nalaze tri mjesne zajednice koje su ujedno i infrastruktura za daljni razvoj područja. Prije rata na ovom području je živjelo oko 12 593 stanovnika od toga 5 350 u samom opštinskom središtu a ostatak na seoskom području.

Prema poslednjim procjenama u Glamoču živi oko 700 mladih, tj.osoba starosne dobi od 0-30 godina.

Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje se odvija u jednoj srednjoj i osnovnoj školi a aktivan je i dječiji vrtić. U osnovnu školu „Fra Franjo Glavinić“ je upisano za školsku 2009-2010 godinu 35 djece a u srednju mješovitu školu „Tin Ujević“ je upisano 30 djece.

Trenutno je u toku izrada strategije za razvoj opštine Glamoč za period 2010-2015 godine, gdje se definiše kao jedan od strateških ciljeva i strategija za mlade u našoj komuni. U opštoj strategiji za razvoj Glamoča piše :

„Strateške ciljeve treba identifikovati traženjem odgovora na osnovno strateško pitanje-kako sačuvati i unaprijediti opadajući demografski potencijal opštine na osnovu slijedećih izvedenih pitanja:

- *Kako omogućiti rast i razvoj privatnih malih i srednjih preduzeća kao vodeće snage ekonomskog razvoja opštine?*
- *Kako omogućiti stvaranje prihoda u seoskim domaćinstvima, na malim posjedima radi razvoja sela i života na selu?*
- *Kako iskoristiti prirodne resurse i turističke potencijale za razvoj zajednice na evropskom konceptu održivog razvoja?*
- *Kako bitno unaprijediti komunalnu i društvenu infrastrukturu?*
- *Kako razviti preduzetništvo i učesće mladih u svim oblastima privrednog i društvenog života opštine?“*

Dakle ova strategija proizilazi iz opšte strategije i jedan je od strateških ciljeva ukupne strategije razvoja Glamoča.

Da bi u budućnosti Glamoč mogao da odgovori na izazove koji su ispred njega posebno je važno da se na pravi način pristupi brizi i obrazovanju omladine koja će u svakom slučaju biti nosilac tog progressa.

Strategija za mlade opštine Glamoč iskazuje dugoročno opredjeljenje za stvaranje političkih, materijalnih, kulturnih, socijalnih, obrazovnih i svih drugih preduslova za aktivno, odgovorno i potpuno učestvovanje mladih u društvenom i ekonomskom životu opštine.

Svrha strategije jeste da u sklopu pet definisanih područja da okvir te omogući snažniji zamah rješavanju dedukovanih problema po posebnim područjima. Omogućavanje mladima da izraze i postave svoje probleme nadležnim organima a takođe i pomoć omladini u

realizaciji njihovih inicijativa mora da bude u vrhu prioriteta svake vlasti (lokalne, kantonalne i državne). U daljnjem tekstu ovih pet definisanih područja će biti takođe razloženi na konkretne probleme koji će biti rješavani u sklopu akcionog plana kojim će biti obuhvaćeni svi problemi te načini njihovog prevladavanja. Realizacijom ove strategije će se značajno podići društvena svijest, kao i svijest omladine o njihovim problemima kao i načinima za njihovo prevazilaženje. Ovaj projekat traje pet godina i na kraju njegove implementacije ćemo imati značajno umanjene probleme u ovoj oblasti.

Sve države u Evropi su došle do spoznaje da se problemi prisutni u životu omladine najbolje rješavaju ako se planski i sistematski rješavaju kroz posebnu strategiju na nivou komune. Kako i mi takođe težimo primjeni evropskih standarda donosimo ovaj dokument.

III PRISTUP RJEŠAVANJU PROBLEMA

Na sjednici održanoj dana 10.09.2009.g. na prijedlog Opštinskog načelnika Opštinsko vijeće Glamoč donjelo je odluku o imenovanju radne grupe za izradu strategije za mlade opštine Glamoč

Radna grupa za mlade je održala niz sastanaka u cilju što boljeg dedukovanja problematike vezane za mlade opštine Glamoč. Radnu grupu za mlade sačinjavaju :

1. Zorica Babić
2. Bojana Bikić
3. Antun Zolota
4. Dušan Čičković
5. Đurđija Škrbić
6. Ana-Marija Đukić
7. Nemanja Radić
8. Zorica Nenadić
9. Sead Šanjta
10. Anto Čosić

Radna grupa za mlade je definisala područja koja čine ovu strategiju a to su :

- 1. NEZAPOSLENOST I PODUZETNIŠTVO MLADIH**
- 2. ZDRAVLJE I KULTURA ŽIVLJENJA**
- 3. KVALITETNO SLOBODNO VRIJEME MLADIH**
- 4. NEFORMALNO OBRAZOVANJE, UČEŠĆE MLADIH U DRUŠTVU I INFORMISANJE**
- 5. MLADI I EVROPSKA UNIJA**

Ovu strategiju je izradila radna grupa za izradu strategije za mlade u periodu decembar 2009- jun 2010 g. ova strategija je plod rada svih članova radne grupe koji su organizovali niz sastanaka sa temom kako da se pomogne omladini u Glamoču. Zajedničkim radom članova radne grupe smo detektovali probleme koje je potrebno riješiti u našoj komuni. Potrebno je istaknuti i odličnu saradnju sa lokalnom kancelarijom OSCE-a čiji su predstavnici učestvovali na većini sastanaka i radionica i čije su nam sugestije pomogle da izradimo ovaj dokument. Zahvalni smo OSCE-u i što su nam omogućili da na njihovom zvaničnom sajtu objavimo priču o problemima omladine u Glamoču.(vidi **Aneks II**) U oblasti omladine i zdravlja nam je pomogla dr. Lepa Milošević koja je održala radionicu u Srednjoj školi na temu „Omladina i zdravlje“. Zahvaljujemo i centru za socijalni rad Glamoč Božani Radanović i Emiri Karači na njihovom doprinosu u oblasti brige za djecu i omladinu sa posebnim potrebama. Zahvaljujemo i službi za zapošljavanje kao m i brojnim građanima i omladincima koji su pomogli da ova strategija bude što bolje urađena.

Većim dijelom ova strategija se bazira na podacima koje smo dobili iz upitnika-ankete koju je sprovedla radna grupa. Anketirali smo omladinu do 30 g. starosti i to na uzorku od 90 omladinaca što rezultatima daje neophodnu vjerodostojnost.(vidi **Aneks I**)

Ova strategija je u potpunosti saglasna sa Zakonom o mladima F BiH i njeni ciljevi su provođenje ciljeva koji su zakonom propisani (Članak 3. Zakona o mladima)(vidi **Aneks III**) Za svako od ovih područja formirane su radne grupe koje su i sačinile ovu strategiju a to su:

1. PODRUČJE : ZAPOŠLJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH :

1. Bojana Bikić – član radne grupe
2. Dušan Čičković- član radne grupe
3. Vlatka Damjanović - biro za zapošljavanje Glamoč

2. PODRUČJE: ZDRAVLJE I KULTURA ŽIVLJENJA

1. Antun Zolota – član radne grupe
2. Nemanja Radić – član radne grupe
3. Siniša Šolak-koordinator radnih grupa

3. PODRUČJE: KVALITETNO SLOBODNO VRIJEME MLADIH

1. Zorica Babić- vođa radne grupe
2. Đurđija Škrbić- član radne grupe
3. Anto Ćosić-član radne grupe
4. Ana-Marija Đukić – član radne grupe

4. PODRUČJE: NEFORMALNO OBRAZOVANJE, UČEŠĆE MLADIH U DRUŠTVU I INFORMISANJE

1. Sejo Šanjta – član radne grupe
2. Zorica Babić- vođa radne grupe
3. Zorica Nenadić-član radne grupe

5. PODRUČJE: MLADI I EVROPSKA UNIJA

1. Antun Zolota-član radne grupe
2. Emira Karača – stručni konsultant
3. Nemanja Radić-član radne grupe

IV PLAN DJELOVANJA PO PODRUČJIMA

1. PODRUČJE: ZAPOSŁJAVANJE I PREDUZETNIŠTVO MLADIH

1.1. Analiza stanja

Jedno od najbitnijih pitanja Strategije za mlade opštine Glamoč je svakako pitanje zapošljavanja i preduzetništva omladine na teritoriji komune. Cilj ove strategije jeste sagledavanje situacije po pitanju zaposlenosti i nezaposlenosti u Glamoču i da se razvije svijest o tom problemu. Sa razvijanjem svijesti o ovoj problematici ćemo uspjeti da ovaj problem istaknemo i da ga postavimo na dnevni red svih institucija političkih i administrativnih i na taj način da ga rješavamo.

Samo detaljna analiza tržišta rada i identifikacija nedostataka nam može pomoći u kreiranju dugoročne politike zapošljavanja i obrazovanja mladih za tržište rada koje može apsorbovati obrazovane kadrove za određenje struke i zanimanja u opštini Glamoč.

U Glamoču kao i u čitavoj Bosni i Hercegovini problem nezaposlenosti je nažalost i dalje tema medijskih spekulacija i predizbornih obećanja nego problem državnih struktura. Državne strukture kao i one na nivou opštine moraju biti u mogućnosti da sistematski struktuiraju enorman kapacitet kojim raspolažu mladi ljudi, osposobiti ih za obavljanje konkretnih zanimanja za kojima postoji potreba na tržištu radne snage. Samo na taj način omladina može da se inkorporira u živi društveni organizam.

Činjenica da je tek 2007.g. formirana „Komisija za koordinaciju pitanja mladih u BiH“ pri savjetu Vijeću ministara BiH nam govori da ni državni organi na višim nivoima nisu bili pretjerano agilni po pitanju problematike omladine. Ovaj specifični prazan prostor u institucijama je bio i svojevrsno opravdanje organima koji su hijerarhijski niže da ne potežu pitanje inkluzije omladine u širi društveni sistem. Ipak je na svim nivoima prepoznat problem „odliva mozgova“ pa očekujemo da će se i po tom pitanju stvari početi poboljšavati, mi to činimo na opštinskom nivou a viši nivoi neka se ugledaju na nas.

Teška ekonomska situacija i velike teškoće sa kojima se susreće omladina prilikom pronalaska posla su svakako jedan od krucijalnih problema društva koji generišu i ostale probleme kao posledicu toga. Pošto vladajuće strukture nisu mnogo zainteresovane za rješavanje tih problema osjeća se i veliko nepovjerenje u institucije sistema a najbolji pokazatelj toga je mali odziv na biralištima. Frapantni su podatci da je oko 80% omladine u Bosni i Hercegovini izjasnilo da bi se iselilo iz BiH.

Glamoč spada u ne razvijene opštine Herceg-bosanske županije i samim tim je u jako teškoj situaciji. Tu tešku situaciju otežavaju okolnosti koje takođe utiču na nezaposlenost mladih, a t

- nepostojanje sistematskog rješenja za zaustavljanje nezaposlenosti
- loše planiranje stručnih profila prilikom obrazovanja mladih što rezultira očiglednim neskladom u ponudi i potražnji radne snage na tržištu rada
- rad na crno i siva ekonomija
- nepoznavanje načina kako da se organizuje vlastiti biznis. Lični problem je nesposobnost pojedinca a drugi problem je loša društvena organizovanost koja bi uz malo dobre volje mogla da značajno doprinese u rješavanju ovih problema na način da se pojedinac upozna sa poticajima koji pojedincu stoje na raspolaganju da na efikasan način dođe do svoje male firme koja mu može obezbjediti egzistenciju kao i zapošljavanje još tri-četiri omladinca koji su nezaposleni.

Opštinske vlasti u Glamoču moraju biti zainteresovane i spremne da podstaknu mlade ljude da imaju svoj mali vlastiti biznis. Osim dobre volje mora da bude i razrađena strategija te podrške za mladu populaciju .

Problematika otvaranja novih radnih mjesta u tzv. „maloj privredi“ je dvostrana. Sa jedne strane uočljiva je nesposobnost nezaposlenih za takav oblik zapošljavanja a sa druge strane ne postoje inicijative za takvu vrstu edukacije koja bi upoznala omladinu sa načinima za apliciranje za materijalne podsticaje i uobličavanje njihovih ideja u konkretan projekat.

Prema anketi koju je sproveo tim za izradu strategije u oblasti omladine na uzorku od 90 ispitanika da oko 2/3 omladine starije od 18 g. spada u red nezaposlenih. 73% ispitanika se izjasnilo da bi napustili Glamoč da potraži posao negdje drugo. Čak 45% omladinaca nisu vodili računa o potrebama tržišta rada prilikom odabira zanimanja. 61% omladinaca su slabo ili nikako upoznati sa načinom pokretanja vlastitog biznisa. 72% omladine je zainteresovano za učešće na treningu kako započeti svoj biznis.

Podatci koje smo dobili od Federalnog zavoda za upošljavanje- Županijski zavod za upošljavanje-Livno ispostava Glamoč su za 12. mjesec 2008.g.

Stepen stručnog obrazovanja	Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PK	NK
Ukupno	483	8	16	139	26	3	121	8	162
Žena	222	1	9	66	14	1	45	6	80,

Podaci za 10. mjesec 2009.g.

Stepen stručnog obrazovanja	Ukupno	VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PK	NK
Ukupno	541	8	16	143	24	2	157	9	182
Žena	280	2	10	71	13	1	74	6	103

Pored svih problema u opštini evidentno je da Glamoč ima značajne resurse za razvoj poljoprivrede i šumarstva koja se u okviru Strategije za razvoj opštine Glamoč dalje razrađuje sa ciljem potpunog iskorištavanja prirodnih resursa u ovim oblastima. Nova Strategija će donijeti takođe i nov kvalitet u sagledavanju problema u njihovom širem spektru što će na polju koje je značajno za mlađu populaciju takođe donijeti do izvjesnog boljitka za omladinu.

Operativni cilj strategije za mlade u području Zapošljavanje i preduzetništvo mladih jeste : Zainteresovana i dobro informisana omladina po svim pitanjima koja se tiču njihovog zapošljavanja i započinjana vlastitog biznisa.

Ovaj operativni cilj će biti sproveden u djelo kad se kroz posebne projekte, koji su definisani u akcionom planu ove strategije , obrade problemi koji su dedukovani od strane radne grupe za mlade.

1.2. Problemi omladine

1.2.1. Nedovoljno poznavanje potreba tržišta rada

Omladina nije dovoljno informisana o stvarnim potrebama na tržištu rada i prilikom odabira zanimanja, upisa u školu i na fakultet bez predhodnog istraživanja tržišta rada odabiru mahom zanimanja koja im nemogu garantovati zaposlenje na duži rok.

1.2.2. Neinformisanost

Mladi su jako neuopoznati o načinima za aktivno pronalaženje radnog mjesta, ne koriste info portale i ne znaju da na pravi način prezentuju svoje znanje, vještine i sposobnosti kao ni da napišu adekvatan i istinit CV.

1.2.3. Nedovoljna edukacija

U vremenu sveprisutnog tehnološkog napretka posebno u I.T. sektoru omladina u Glamoču nije dovoljno edukovana za rad na računaru, internetu i sl. Da bi se ostvarila takva zaposlenja potrebno je imati odgovarajuće certifikate kao dokaze o poznavanju istih.

1.2.4. Nepovjerenje

Mladi nemaju povjerenje jer nepoznaju zakonske procedure pri zapošljavanju, te vrlo često se ne javljaju na konkurse za radna mjesta za koje ispunjavaju preduslove.

1.2.5. Nepoznavanje preduzetničkih prednosti i mogućnosti edukacije

Preduzetnička edukacija je i dalje nepoznanica za omladinu koja ne poznaje prednosti pokretanja vlastitog biznisa. Kako pokrenuti vlastiti biznis, kako od svoje ideje napravititi poslovni plan je za veliku većinu radno sposobne omladine velika nepoznanica. Evidentno je i nepoznavanje podsticaja i mogućnosti koja im se daju kao mladim preduzetnicima.

1.2.6. Nepoznavanje prednosti volonterskog rada

Mladi ne poznaju prednosti volonterskog rada a to su: sticanje radnih navika i dodatnih sposobnosti vještina i znanja. Iskustvo u volonterskom radu im jako može pomoći u naknadnom profesionalnom aktivnom životu.

2. PODRUČJE: ZDRAVLJE MLADIH I KULTURA ŽIVLJENJA

2.1. ZDRAVLJE

2.1.2. Analiza stanja

Kada je riječ o zdravstvenom stanju mlade populacije bitno je uvidjeti da omladina koja pripada nižem socijalnom statusu je više izložena riziku od oboljenja nego omladina koja spada u viši i srednji stalež.

Relativno veliki broj omladine spada u rizičnu grupu iz razloga što je naša opština pri samom dnu po pitanju razvijenosti. Nizak stepen privredne aktivnosti dovodi do siromaštva a samim tim i svih vrsta socijalno patoloških ponašanja. Prije svega je potrebno istaknuti da se u takvim društvenim grupama češće nego u ostalima javljaju problemi pretjeranog konzumiranja alkohola i korištenja lakih droga i psiho aktivnih supstanci. Loš ekonomski status dodatno pojačava sve probleme koje su svojstvene za sve osobe do 30 godina starosti.

Dodatni rizik za ovu društvenu grupu je i težak fizički rad na koji su primorani zbog ekonomske prinude. Loša ishrana i loša odjeća i obuća takođe ovu društvenu grupu čini manje otpornom na sve vrste oboljenja. Ovu društvenu grupu treba svrstati u sami vrh prioriteta službe za socijalno staranje kao i biroa za zapošljavanje.

Druga socijalna kategorija omladine do 30 godina u koju spadaju omladinci iz situiranih porodica, takođe ima problema sa zdravljem. Omladinci koji imaju više materijalnih sredstava imaju i veću mogućnost da dođu u kontakt sa većom količinom alkohola, lakih droga i psiho aktivnih supstanci.

Neprihvatljivo društveno ponašanje mladih iz svih socijalnih kategorija ne nailazi na dovoljno oštru društvenu osudu. Naša sredina često toleriše društveno neprihvatljivo ponašanje tako da se ono progresivno uvećava . Samim ne reagovanjem na problem od šire društvene zajednice kao i ne reagovanjem pojedinaca, članova društva, mi svi zajedno stvaramo negativnu društvenu situaciju koja pogoduje svim vrstama negativno ponašanje. U negativno ponašanje spada pored pretjerane upotrebe alkohola i korištenje psihoaktivnih supstanci i napuštanje nastave, napuštanje kuće, skitnje, prerano stupanje u seksualne odnose i sl. Prisutan je problem maloljetničke delikvencije kao i delikvencije punooljetnika do 30 godina a tu spadaju tuče, krađe, saobraćajni prekršaji i sve vrste huliganstva. Nedovoljno vođenje računa o mentalnom zdravlju mladih dovodi do veće izloženosti psiho-somatskim oboljenjima kao što su strah, anksioznost, napad panike i sl.

Potrebno je posebno izdvojiti problem mladih sa posebnim potrebama u Glamoču . Osobe sa posebnim potrebama koje su mlađe od 30 godina u Glamoču su : Luka-Toni Damjanović, Tadija Lovrić, Goran Guzijan, Duško Katić, Sanela Ćar i Aldin Šanjta. Dvoje od nabrojanih ne primaju nikakvu pomoć od nadležne Federalne službe nego im opština preko centra za socijalni rad donira novčanu pomoć u iznosu od 100 KM . Postoji problem obezbjeđivanja sredstava za nabavku potrebnih pomagala da bi se ovoj kategoriji pomoglo u funkcionisanju u svakodnevnom životu. Niko od ovih osoba nije smješten u ustanovu zdravstveno-socijalnog karaktera. Brigu o njima vodi isključivo porodica. Osobe sa posebnim potrebama nisu organizovane u NVO.

Nepostojenje strategije koja bi na nivou opštine se pozabavila ovim vrstama problema takođe onemogućava učinkovitost inicijativa koje su usmjerene na rješavanje konkretnog problema pojedinca. Tek sa usvajanjem strategije za zaštitu zdravlja mladih i sa sistematskom prevencijom svih oblika socijalne patologije možemo da pomognemo i svakom pojedinačno.

Prema anketi koju smo sprovedi čak 71% mladih smatra da mladi sa posebnim potrebama nisu ravnopravni sa ostalima. 24% omladine je izrazilo želju da se edukuje po pitanju o reproduktivnom zdravlju.

Iz svega gore navedenog došli smo do zaključka da operativni cilj za područjer mladi i zdravlje glasi : Ostvarene sve mjere prevencije alkoholizma i zloupotrba psihoaktivnih supstanci kao i prevencija spolno prenosivih bolesti.

2.1.3. Problemi mladih:.

1. Nepoznavanje lošeg uticaja na zdravlje alkohola i psihoaktivnih supstanci.
2. Nedovoljna edukovanost po pitanju seksualnog i reproduktivnog zdravlja.
3. Ne organizovanost omladine sa posebnim potrebama.

2.2. KULTURA ŽIVLJENJA

2.2.1. Analiza stanja

Kultura i civilizacija se nalaze u obrnutoj proporciji. Zbog specifičnog geografskog položaja („Mjesto u kutu nikom na putu“ A.Č.), slabog ekonomskog razvoja i slabe fluktoacije ljudi i ideja u Glamoču je kulturno nasleđe specifično. Glamoč je specifičan po tome što se u njemu mogu sresti matrice ponašanja koje rijetko gdje još egzistiraju. Dugotrajna izolacija je dovela do očuvanja i posebnih umjetničkih formi koje su od vrhunskog svjetskog značaja (Gluvo Glamočko kolo). Specifičan umjetnički izraz je i narodno pjevanje (Ojkača), kao i ženski napjevi. Očuvan je i poseban vokabular koji je potrebno lingvistički istražiti. „Glamočki jezik“ je djelimično spašen od zaborava tako što su napisana određena književna djela sa tom tematikom („Duboko oko Runolista“ D. Lojpur.). To su stvari koje su nam ostavljene u nasleđe i sa kojima mi živimo.

U Glamoču tradicionalne vrijednosti su takođe ugrožene kao i drugdje. Tradicionalne vrijednosti ne mogu da daju odgovor na izazove savremene civilizacije. Sredstva masovnih komunikacija nameću svoje kulturne obrazce koje mi sve više prihvatamo. Naročito je omladina izložena uticajima sa strane i spremna da ih prihvati i oponaša. Zbog toga se javlja i potreba da se omladini omogući prostor u kojem bi oni mogli da daju svoj kulturni izraz kao odgovor na probleme sa kojima se susreću. Lomovi koji se dešavaju u sudaru ta dva kulturna obrazca mogu da dovedu do devijantnog ponašanja.

Bez strateškog planiranja kulturne politike i bez podrške opštinskog načelnika organizacijama koje okupljaju omladinu možemo samo da izgubimo vrijednosti koje nas krasi i da utonemo u kulturne obrazce koji su indukovani u naše društvo i ne daju odgovor na probleme nego te probleme dodatno pojačavaju.

Indikativno je da je prema rezultatima našeg istraživanja čak 64% omladinaca smatra da omladina nema uticaja političke odluke na lokalnom nivou, 77% mladih smatra da mladi koji se politički angažuju ipak nemaju dovoljno uticaja na politiku na lokalnom nivou.

Operativni cilj za područje mladi i kulture življenja glasi: Omladina aktivno učestvuje u očuvanju specifične kulturne tradicije kroz folklorna udruženja i kulturno-umjetnička društva

2.2. Problemi mladih

Novonastali problemi mogu biti riješeni ako se pravilno prepoznaju i ako se na njih da kvalitetan odgovor opštinskih vlasti. U daljem radu sa omladinom na kulturnom polju potrebno je da se fokusiramo na sledeće:

1. Ne postojanje nevladine organizacije ili sekcije u srednjoj školi koja bi se bavila očuvanjem kulturnog naslijeđa.
2. Ne postojanje kulturnog izraza u muzičkoj formi (vokalno-instrumentalni sastav, disk džokeji i sl)

3. Ne postojanje NVO za područje pozorišta i multimedije.

3. PODRUČJE : KVALITETNO SLOBODNO VRIJEME MLADIH

3.1. Analiza stanja

Za sada je slobodno vrijeme omladine u Glamoču poprilično ne organizovano. Zvanične institucije imaju veoma malo uticaja na slobodno vrijeme omladine. Ako izuzmemo pojedinačne projekte i jako mali broj nevladinih organizacija i rad vjerskih zajednica mladi provode vrijeme u glavnom u ugostiteljskim objektima.

Omladina i ako uspije da se organizuje jako često njihove inicijative propadnu zbog nedostatka razumjevanja opštinskih i kantonalnih vlasti, vjećih privrednih subjekata koji bi morali da ih finansijski pomognu. Jedan od mogućih načina da se omladina kvalitetnije posveti sebi van škole i radnog mjesta jeste i profesionalizacija (naročito u sportu i kulturno umjetničkom društvu) ako su sadržaji koji oni nude dostupni najširoj populaciji.

U Glamoču postoje objekti koji su namjenjeni za ovu vrstu djelatnosti (kulturno-obrazovna ustanova, „Narodni univerzitet Glamoč“, fiskulturna sala u sklopu škola kao i teren za fudbal nogometnog kluba „Šator“) ali su njihove aktivnosti jako niskog intenziteta iz razloga nedostatka sredstava.

Aktivni sportski život se svodi na učešće NK „Šator“ u međukantonalnoj ligi a i ta aktivnost je pod znakom pitanja zbog nedostatka finansija. Evidentna je i organizacija fudbalskih turnira u selima Vrba, Vagan, Rore, Petrovo Vrelo itd.

Ostale kulturne aktivnosti se odvijaju u glavnom u organizaciji vjerskih zajednica, Prosvjeta, Napredak, Preporod kao kulturne organizacije sa nacionalnim predznakom takođe su značajne za ukupni kulturni život naše komune.

„Dani Glamočkog krompira“ kao tradicionalna manifestacija nije isključivo komercijalne prirode nego u sebi sadrži i kulturnu komponentu (folklor, narodno pjevanje i recitacije).

Samo 19% omladine slobodno vrijeme provodi u nekom sportskom ili kulturnom udruženju dok ostali dio omladine provodi vrijeme u kafiću, uz kompjuter, televizor i sl.

Operativni cilj u ovom području glasi : Dobro organizovana omladina slobodno vrijeme provodi u omladinskom centru i posjeduje sva materijalno tehnička sredstva za sportske i kulturne aktivnosti.

3.2. Problemi mladih

1. Nedostatak sportske opreme i rekvizita za bavljenje različitim sportskim aktivnostima .

2. Nedostatak sredstava za nabavku rekvizita koji se koriste u folkloru (narodne nošnje,muzički instrumenti i sl.).

3. Omladina ima ideje da se u Glamoču organizuje plesna škola,razne kreativne radionice i sl. aktivnosti ali im nedostaju sredstva koja bi im to omogućila.

4. Omladina je jako loše upoznata sa kulturno istorijskim nasleđem grada .

4. PODRUČJE : NEFORMALNO OBRAZOVANJE, UČEŠĆE MLADIH U DRUŠTVU I INFORMISANJE

NEFORMALNO OBRAZOVANJE

4.1. Analiza stanja

Svaka obrazovna aktivnost koja se odvija izvan formalnih sistema (službeni sistem obrazovanja, osnovno obrazovanje, srednje i visoko) naziva se neformalno obrazovanje. Neformalno obrazovanje je zamišljeno kao dopuna formalnom i neophodno je da bi se postigli željeni rezultati. Neformalna obrazovna aktivnost treba da služi određenim grupama učesnika sa tačno definisanim obrazovnim ciljevima. Ovakva aktivnost podučava mlade ljude i ojačava integritet pojedinca.

Ovakva vrsta obrazovanja se provodi kroz treninge, seminare, interaktivne radionice, razne vrste vježbi, timskih projekata i različitih dijaloških formi i sl. Neformalno obrazovanje se uglavnom dotiče pitanja ljudskih prava, nenasilne komunikacije, rješavanje konflikata, kao i ranopronosti polova te seksualnog i reproduktivnog zdravlja. Problem ove vrste obrazovanja jeste nepostojanje institucija koje vrše verifikaciju ispravnosti programa i trenera na nivou cijele Bosne i Hercegovine. Opštine i škole u kojima se odvija ovakva vrsta aktivnosti bi trebala da imaju uvid o stručnosti edukatora koji ih obavljaju.

Iako je ovakva vrsta obrazovanja sve popularnija na nivou Bosne i Hercegovine u Glamoču je još nedovoljno zastupljena. Interes za ovakve aktivnosti je ipak veliki ali je ponuda ekstremno mala. Slobodno možemo reći da je ovakva vrsta obrazovanja u Glamoču jako redukovana i da je praktično jako malo ima u našoj komuni ali evidentna je zainteresovanost za pitanja na koje odgovore daje ovakva vrsta neformalne obrazovne aktivnosti.

Samo 40% mladih je izrazilo želju da se obrazuje po nekom pitanju koje ih zanima a do sad nisu imali šansu da saznaju nešto više o tom problemu.

Operativni cilj u ovom području glasi : Omladina se svakodnevno obrazuje u Omladinskom centru putem kurseva, večernjih škola , tečajeva za strane jezike i sl

4.1.2. Problemi mladih

1. Nepostojanje omladinskog centra u kojem bi se mladi mogli okupljati i neformalno edukovati .
2. Nepostojanje edukovanih trenera za pitanja iz ove oblasti i ograničena materijalna sredstva .
3. Jako mala ponuda svih vrsta neformalnog obrazovanja.

4.2. UČEŠĆE MLADIH U DRUŠTVU (RAZVOJ LOKALNE ZAJEDNICE)

4.2.1. Analiza stanja

Društvo u Bosni i Hercegovini je relativno mlado, kako pokazuju statistike $\frac{1}{4}$ ukupnog stanovništva je starosne dobi od 15 do 30godina. Mladi utiču na razvoj lokalne zajednice najdirektnije ukoliko se učlane u neku od politički partija. Uticaj omladine na politiku je veoma upitan jer se postavlja pitanje njihove ravnopravnosti sa starijim kolegama. Evropska unija nalaže posebnu vrstu organizacije kanala i tjela za participaciju omladine u razvoju lokalne zajednice. Jedan od modela je i SAVJETODAVNI ODBOR MLADIH (SOM). SOM je zvanično tijelo koje formira opštinski načelnik da bi imao mogućnost uvida u problematiku koja se dotiče učešća mladih u društvu. To tijelo formira opština i u službi je kao i bilo koji drugi organ koji postoji u okviru nadležnosti opštinskog načelnika. SOM daje savjete, prijedloge i upoznaje načelnika sa problemima koji muče mladu populaciju kao i načinima njihovog prevazilaženja.

Najčešći oblik neformalnog obrazovanja u Glamoču je obrazovanje kroz rad sekcija a tu spadaju mažoretkinje i aerobik.

Kao što je vidljivo iz ovih podataka povjerenje mladih u vlast je slabo ili nikakvo. Mladi u Glamoču su nezastupljeni u političkom životu. Omladina u Glamoču nemože da kreira svoju budućnost zato što je nedovoljno zastupljena u političkom životu kao i da odlučuje o bilo kakvim drugim pitanjima koja nisu vezana direktno za politiku nego proizilaze iz drugih oblika društvene svijesti.

Čak 94% mladih bi voljelo da u opštini postoji osoba koja bi se bavila samo problemima omladine.. 95% mladih bi željelo da se formira Vijeće mladih koje bi aktivno učestvovalo u političkom životu komune.

Nakon sagledavanja ukupnog stanja u oblasti participacije mladih u političkom i društvenom životu saglasni smo da operativni cilj za ovo područje glasi: Ostvaren stalan rast

participacije omladinskih predstavnika u lokalnoj vlasti preko nekog od zakonom predviđenih tijela.

Novi zakon o mladima tretira pored ostalog i ovo područje. Prema zakonu za učešće mladih i društvu su predviđene sledeće institucije – Vijeće mladih, -Komisija za mlade. – Službenik u lokalnoj upravi za mlade.

4.2.2. Problemi mladih

1. Nedostatak jedinstvene strukture (organizacije) koja će zastupati posebne interese omladine u urbanom i ruralnom području opštine.

2. Ne aktivnost postojećih omladinskih udruženja.

4.3. INFORMISANJE

4.3.1. Analiza stanja

U današnje vrijeme je jako važno za omladinu da pravovremeno dobije informaciju i da je pravovremeno iskoristi. Koristeći se informacijama određena organizacija ili pojedinac mogu da postignu veoma dobre rezultate u svom radu . „Informisanje mladih na lokalnom nivou“ označava aktivnost lokalne vlasti u cilju redovnog i pravovremenog informisanja omladine o svim temama koje su za njih interesantne.

Najveći problem po pitanju informisanja je slaba povezanost među mladima. Taj problem je najviše vidljiv po tome što informacije koje bi trebale biti dostupne svima ostaju zatvorene u uskom krugu omladinaca koji ih poznaju i koriste. Činjenica je i da mladi često ne pokazuju nikakav interes za dobijanje ovih informacija. Često je problem među mladima i slab protok informacija što se može pripisati neodgovornosti mladih koja im je generalno imanentna.

Omladina sve više koristi internet kao sredstvo informisanja kao i društvene mreže(facebook) i tu se otvara potpuno novi prostor za kvalitetno informisanje mladih. Na internetu je dostupan portal www.opstinaglamoc.ba i sa unapređivanjem njegovog rada se može postići izvjestan pomak po pitanju informisanja omladine .

Nepostojanje lokalnih medija koji bi trebali da informišu mlade je veliki problem. Taj problem je teško riješiti jer je sami dijalog između lokalne vlasti i omladine nemoguće sprovesti u djelo. Pošto mladi informacije o trenutnim problemima dobijaju uvijek kasno svaka naknadna analiza tih problema jeste takozvana „ naknadna pamet“ . Kako nemamo nijedan medijski instrument na raspolaganju informisanje se svodi na priču od uvo do uva, rekla-kazala što se na kraju pretvara u polu informaciju i dezinformaciju. Potrebno je prihvatiti činjenicu da je ovo jedan od problema od najviše važnosti u našoj komuni.

-Zainteresovana i dobro organizovana omladina aktivno učestvuje u uređivanju zvaničnog opštinskog sajta saraduje sa omladinskim i ostalim medijima iz Bosne i Hercegovine i okruženja. Ovo je operativni cilj strategije za mlade u području informisanja omladine.

4.3.2. Problemi mladih

1. Najveća potreba za informisanošću mladih jeste prilikom odabira budućeg zanimanja gdje je potrebno da omladina zna sve o deficitarnim zanimanjima .
2. Mladi ne posjeduju informacije o načinima njihovog učešća u društvu i neformalnom obrazovanju.
3. Ne postojanje adekvatnog izvora validnih informacija na internetu koje bi bile dostupne omladini.

5. PODRUČJE: MLADI I EVROPSKA UNIJA

Realizacija ove strategije u periodu 2010-2015.g. u širem društvenom kontekstu koji podrazumjeva približavanje članstvu u EU, mora sadržavati i problematiku koja postoji po pitanju informisanja o EU u našoj lokalnoj sredini i poboljšanju percepcije EU, te značaj Evropskih perspektiva u bliskoj budućnosti i njihovoj promociji u lokalnoj zajednici.

Na našem području je potrebno edukovati omladinu (prvenstveno starije maloljetnike u uzrastu 16-18godina) o tome kakve novine donose evropske perspektive. Naša sredina kao multietnička i multikonfesionalna će u budućnosti ostvariti značajan benefit od približavanja EU i u konačnom članstvu naše države u ovoj uniji. Omladini se mora pomoći da razumije kako se ovaj proces konkretno odnosi na njihov svakodnevni život. Stavljanje u fokus ovog problema može samo da pomogne u svim oblicima društvenog života mladih. U koliko se omladina zainteresuje za proces pridruživanja to će samo po sebi djelovati protiv retrogradnih ideja (nacionalizam, fašizam itd.) . Otvaranje evropskih perspektiva znači prije svega prihvatanje evropskih vrijednosti a to su ljudska i manjinska prava, inkluzija osoba sa invaliditetom i osoba drugačije seksualne orijentacije.

Činjenica je da u BIH postoji jako puno organizacija koje se bave promocijom evropskih vrijednosti i evropskog načina mišljenja što nam može mnogo pomoći prilikom realizacije projekata sa sličnom tematikom u našoj komuni. Postoje brojni fondovi i značajna finansijska sredstva koja se izdvajaju na edukaciju omladine (učenje stranih jezika, ekskurzije u zemlje EU) za koje bi mi mogli da apliciramo i sa njihovom implementacijom da ostvarimo značajan pomak u svijesti mladih ljudi po svim pitanjima. Omladina kao budući nosilac razvoja opštine mora znati i širi evropski kontekst .

Ova strategija će omogućiti da inicijative koje se pojave od strane omladine a vezane su za evropsku budućnost budu u potpunosti podržane od strane lokalne zajednice, kako u materijalnim tako i u ljudskim potencijalima

35% omladinaca nisu uopšte upoznati sa pojmom evropskih vrijednosti dok je prosječno upoznato njih 56%. 80% omladinaca je izrazilo želju da da ostvari saradnju sa vršnjacima iz zemalja EU.

Operativni cilj za ovo područje glasi: Omladina je dobro upoznata sa evropskim vrijednostima i podržava kulturnu i vjersku toleranciju u svakodnevnoj komunikaciji

5.1. Problemi mladih

1. Slabo poznavanje evropskih vrijednosti
2. Problem ksenofobije, homofobije te problemi razne vrste diskriminacije.

V SWOT ANALIZA

SNAGE :

- Veliki broj omladine koja je zainteresovana za poboljšanje svog položaja
- Zainteresovanost opštinskih vlasti za stvarno rješavanje problema omladine u Glamoču
- Veliki broj omladinaca koji koriste informativne tehnologije
- Zainteresovanost opštinskih vlasti za rješavanja problema omladine

SLABOSTI:

- Izrazito mala sredstva koja opština ima na raspolaganju za podršku inicijativama mladih
- Omladina nije dovoljno upoznata sa pravnom regulativom, načinima organizovanja NVO i njihovom finansiranju
- Nedostatak adekvatnih prostorija za tzv. Neformalno obrazovanje i rad NVO

MOGUĆNOSTI:

- Privlačenje mogućih finansijera omladinskih aktivnosti iz kantona, federacije i međunarodnih organizacija
- Povezivanje sa sličnim organizacijama u BiH , regionu jugo-zapadnog balkana i evrope
- Glamoč kao centar omladinskih aktivnosti vezanih za ekologiju i tzv.aktivni odmor (ferijalci,izviđači...)

PRIJETNJE:

- Preovladavanje tzv.“nacionalnog“ načina razmišljanja
- Ekonomska nestabilnost opštine i regiona
- Odlazak omladine iz opštine „trbuhom za kruhom“

VI VIZIJA I STRATEŠKI CILJ

1.1. Vizija

Biti opština sa velikim izborom načina za upražnjavanje slobodnog vremena u kojoj omladina tačno zna na koji način da pokrenu inicijative, da se organizuje i finansira svoje aktivnosti. Veliki broj omladinaca iz susjednih opština i država dolazi u Glamoč zbog dobrih mogućnosti za aktivni odmor.

1.2. Strateški cilj

Dobro organizovana omladina je nosilac napretka komune kako u privrednom tako i u kulturnim aktivnostima.

VII SAŽETAK

Cilj ove strategije je veoma širok i da bi se ostvario u njegovom ostvarivanju moraju da učestvuju svi zainteresovani subjekti kao i zakonodavna i izvršna vlast te omladinske organizacije . Mladima se mora pružiti prilika da se razviju kao individue i da time budu korisni članovi zajednice. U koliko se mladima omogući jače angažovanje u političkom i društvenom životu komune stvoriće se preduslovi za smanjenje devijantnog ponašanja. Realna je i činjenica da se ovo ne može uraditi brzo zbog ograničenih finansijskih i ljudskih resursa. Da bi se ograničeni resursi pravilno upotrijebili na način koji je potreban mladima njihovo korištenje mora biti pažljivo strateški planirano.

Problemi na koje ćemo naići takođe neće biti lako zaobiđeni. Razumljivo je da je osnovni izvor sredstava za realizaciju ovog projekta opštinski budžet a s obzirom na velike teškoće finansiranja budžeta očekivati je da će biti jako teško „namaknuti“ sredstva i za pitanja problematike omladine. U samoj realizaciji projekata koji su predviđeni u ovoj strategiji realno je očekivati i određeno finansijsko učešće kantonalne i federalne vlade kao i društveno odgovornih preduzeća i pojedinaca. Oko samog finansiranja ovog projekta, mi se nadamo, da će se naći zajednički jezik svih nivoa vlasti i da će konačno doći do saradanje među njima. Bitno je naglasiti da samo postojanje strategije povećava šanse za projekte koji će biti realizovani u sklopu nje i povećava šanse za uspjeh tih projekata ako se aplikacije adresiraju na evropske fondove koji su brojni.

VIII PREGLED TROŠKOVA PO GODINAMA I OBLASTIMA

Područje djelovanja	Iznos KM u 2010.g.	Iznos u KM u 2011.g.	Iznos u KM u 2012.g.	Iznos u KM u 2013.g.	Iznos u KM u 2014.g.	Ukupan iznos u KM
1. Nezaposlenost i preduzetništvo mladih	2350,00 KM	2350,00 KM	2350,00 KM	2350,00 KM	2350,00 KM	11750,00 KM
2. Zdravlje i kultura življenja	2700,00 KM	2700,00 KM	2700,00 KM	2700,00 KM	2700,00 KM	13500,00 KM
3. Kvalitetno slobodno vrijeme mladih	4000,00 KM	4000,00 KM	4000,00 KM	4000,00 KM	4000,00 KM	20000 KM
4. Neformalno obrazovanje, učešće mladih u društvu i informisanje	20500,00 KM	3500,00 KM	3500,00 KM	3500,00 KM	3500,00 KM	34500 KM
5. Mladi i Evropska unija	300,00 KM	300,00 KM	300,00 KM	300,00 KM	300,00 KM	1500,00 KM
Ukupno po godinama	29850,00 KM	12850,00 KM	12850,00 KM	12850,00 KM	12850,00 KM	

IX PROVOĐENJE I MONITORING

Strategija kao takva nemože se konačno finalizovati zato što je potrebno da se periodično aktuelizira u skladu sa trenutnim potrebama. Tim za podršku se treba sastajati periodično i po potrebi kako bi imao uvid u stepen implementacije zacrtanih dužnosti i obaveza.

Da bi se omogućilo svim uključenim stranama da se informišu o napretku provođenja strategije potrebno je da se napravi sistem praćenja (monitoringa).

Funkcija monitoringa je da ustanovi koliko uspješno strategija doprinosi poboljšanju položaja omladine. Monitoringom se odgovara na dva ključna pitanja:

-Da li je realno da se strategija provodi i da će njeno provođenje dovesti do smanjenja problema omladine?

- Da li se sprovode sve aktivnosti planirane ovom strategijom?

Tehnike koje se mogu koristiti za monitoring su :

- anketiranje građana, naročito mladih
- prikupljanje statističkih podataka o mladima
- intervjuisanje ciljnih grupa
- održavanje okruglih stolova

Opštinsko vijeće će posebnom odlukom formirati tijelo- komisiju za praćenje provedbe ove strategije. Članovi komisije moraju biti upoznati sa samom strategijom i zainteresovani za njeno provođenje. Komisija za monitoring će na godišnjem nivou opštinskom vijeću dostavljati pismeni izvještaj o realizaciji strategije imajući u vidu sledeće indikatore: -Količina novca koja je izdvojena za realizaciju projekata predviđenih akcionim planom, -Broj projekata koji su ostvareni. –Broj omladinaca koji su učestvovali u realizaciji projekata.

Komisija za monitoring će unaprijed obavještavati nadležne o vremenskom rasporedu realizacije projekata koji su predviđeni ovom strategijom.

Samo ako se zajednički djeluje ova strategija može opravdati svoje postojanje. Provođenje ove strategije u stvarnom životu može biti primjer kako se institucionalno i strateški pristupa rješavanju problema u lokalnoj zajednici.

**Radna grupa za izradu Strategije
za mlade opštine Glamoč**

X STRATEŠKI CILJ, OPERATIVNI CILJEVI I RAZVOJNE MJERE
(tabelarni prikaz)

	OPERATIVNI CILJEVI PO PODRUČJIMA	RAZVOJNE MJERE Projekti i programi
Strateški cilj <u>Dobro organizovana i aktivna omladina je nosilac napretka komune kako u privrednim tako i u kulturnim aktivnostima</u>	Nezaposlenost i preduzetništvo mladih	Zainteresovana i dobro informisana omladina po svim pitanjima koja se tiču njihovog zapošljavanja i započinjana vlastitog biznisa.
	Zdravlje	Ostvarene sve mjere prevencije alkoholizma i zloupotrebe psihoaktivnih supstanci kao i prevencija spolno prenosivih bolesti
	Kultura Življenja	Omladina aktivno učestvuje u očuvanju specifičnog kulturnog naslijeđa kroz folklorne i ostala udruženja.

Strateški cilj <u>D obro organizovana i aktivna omladina je nosilac napretka komune kako u privrednim tako i u kulturnim</u>	Kvalitetno slobodno vrijeme mladih	Dobro organizovana omladina slobodno vrijeme provodi u opremljenom Omladinskom centru i posjeduje sva materijalno tehnička sredstva za sport i kulturne aktivnosti	Javni poziv sportskim društvima za grant sredstva za nabavku sportske opreme 2. Grant sredstva za folklorna društva 3. Grantovi za pojedince i neformalne grupe mladih prema idejama koje sami iniciraju 4. Predavanje kulturno istorijsko nasljeđe Glamoča
	Neformalno obrazovanje	Omladina se svakodnevno obrazuje u Omladinskom centru putem kurseva, večernjih škola, tečajeva za strane jezike i sl	1. Dodjela grant sredstava za preuređenje prostorije u Narodnom univerzitetu koja će služiti kao Omladinski centar 2. Edukovati trenere za neformalno obrazovanje. 3. Napraviti program neformalnog obrazovanja 4. Dodjela grant sredstava za tzv „ malu salu“ Narodnog univerziteta
	Učešće mladih u društvu	Ostvaren stalan rast participacije omladinskih predstavnika u lokalnoj vlasti preko nekog od zakonom predviđenih tijela.	1. Formirati Vijeće mladih u skladu sa Zakonom o mladima .
	Informisanje	Zainteresovana i dobro obučena omladina aktivno učestvuje u uređivanju opštinskog web sajta i saraduje sa omladinskim i ostalim medijima u BiH i okruženju.	1. Opremiti info-desk u prostorijama omladinskog centra za potrebe informisanja po pitanju zapošljavanja 2. Osposobiti i zaposliti osobu za rad na info-desku i uređivanje stranice o mladima na WWW.opština glamoč.ba
	Mladi i evropska unija	Omladina je dobro upoznata sa Evropskim vrijednostima podržava kulturnu i vjersku toleranciju u svakodnevnom životu.	1. Predavanje Evropske vrijednosti i BiH. 2. Stručno predavanje iz oblasti ljudskih prava

XI. AKCIONI PLAN PO PODRUČJIMA

Plan djelovanja

Problem	Željeni rezultat	Projekti i programi	Vrijeme provođenja	Odgovorne Osobe/istitucije	Troškovi
<p>Nedovoljno poznavanje tržišta rada Omladina nije dovoljno informisana o stvarnim problemima na tržištu rada i prilikom odabira zanimanja, upisa u školu i na fakultet bez preshodnog istraživanja tržišta rada odabiraju mahom zanimanja koja im nemogu garantovati zaposlenje na duži rok</p>	<p>Svi učenici završnih razreda osnovne i srednje škole moraju imati tačan uvid u podatke o stanju i potrebama tržišta rada na teritoriji opštine.</p>	<p>1. Informisanje mladih o zanimanjima koja su tražena na nivou opštine. 2. Analiza stanja i informisanje omladine o zanimanjima koja će biti potrebna dugoročno</p>	<p>Februar-april 2010-2015</p> <p>Jedanput godišnje u periodu februar-april 2010-2015</p>	<p>Opštinski načelnik tj. služba za društvene djelatnosti</p>	<p>200. KM godišnje</p>
<p>Neinformisanost Mladi su jako neupoznati o načinima za aktivno pronalaženje radnog mjesta, ne koriste info portale i ne znaju da na pravi način prezentuju svoje znanje, vještine i sposobnosti.</p>	<p>Potrebno je da minimalno jedna trećina mladih koji se nalaze na birou za zapošljavanje prođe seminare o načinu i metodama zapošljavanja i načinima kako da upoznaju poslodavce o svojim znanjima i sposobnostima</p>	<p>1. Sprovesti obuku o načinu aktivnog traženja posla (preko WEB portala), o pisanju biografije (CV), kao i metoda kako da se znanje predstavi u toku intervjua za posao 2. Napraviti upustvo o</p>	<p>April 2010-2015</p>	<p>Opštinski načelnik i služba za društvene djelatnosti</p>	<p>300.KM godišnje</p>

		načinima aktivnog traženja posla u pisanoj formi i distribuirati ga	Septembar 2010-2015		
Nedovoljna edukacija U vremenu sveprisutnog tehnološkog napretka, posebno u I.T. sektoru omladina u Glamoču nije dovoljno edukovana za rad na računaru i sl.	15 % nezaposlene omladine je prošlo kurs rada na računaru i kurs engleskog jezika Način sticanja neformalnog obrazovanja je poznat mladoj populaciji.	Organizovati kurseve stranih jezika i rada na računaru.	Avugust 2010-2015	Opštinski načelnik, služba za opštu upravu	1000.KM godišnje

Nepovjerenje Mladi nemaju povjerenje jer nepoznaju zakonske procedure pri zapošljavanju, te vrlo često se ne javljaju na konkurse za radna mjesta za koje ispunjavaju predušlove	Omladina je upoznata sa pravima i zakonskim rješenjima u zapošljavanju kao i saznanje koje uslove poslodavac mora da im obezbjedi prilikom zapošljavanja u protivnom će se pobuniti na zakonom propisan način jer u njega imaju povjerenje.	Organizovati predavanja na temu „Zakonski okvir pri zasnivanu radnog odnosa“.	Svakog septembra u periodu 2010-2015	Biro za zapošljavanje, Opštinski načelnik, Služba za društvene djelatnosti	100.KM godišnje
Nepoznavanje preduzetničkih prednosti i mogućnosti edukacije Preduzetničk edukacija je i dalje nepoznanica za omladinu koja ne poznaje prednosti pokretanja vlastitog biznisa. Kako pokrenuti vlastiti biznis,kako od svoje ideje napraviti poslovni plan je za većinu omladine nepoznanica	Uvođenje poreskih olakšica za omladinu koja prvi put započinje sopstveni biznis	1.Organizovati obuku za mlade iz preduzetništva i izrade biznis plana .	U periodu juli-septembar 2010-2015 2010-2015	Biro za zapošljavanje. Odgovarajući predavači sa potrebnim sertifikatom u tim oblastima (biznis plan) Opštinski načelnik i opštinsko vijeće	500.km godišnje
Nepoznavanje prednosti volonterskog rada Mladi nepoznaju prednosti volonterskog	Volonterizam je značajan dio društveno korisnog rada mladih.	Predavanje mladi i volontarizam – prednosti volonterskog rada	Juli-avgust 2010-2015	Opštinski načelnik, služba za opštu upravu	Godišnje 250 KM Ukupno 1 250 KM Z period

rada a to su : sticanje radnih navika i dodatnih sposobnosti i znanja. Iskustvo u volonterskom radu im jako može pomoći u naknadnom profesionalnoj karijeri					2010-2015
---	--	--	--	--	-----------

2.3. Plan djelovanja

Problem	Željeni rezultat	Programi i projekti	Vrijeme provođenja	Odgovorne Osobe/institucije	Troškovi
Ne poznavanje lošeg uticaja na zdravlje alkohola i psihoaktivnih supstanci	Omladina je velikim dijelom upoznata sa posljedicama upotrebe alkohola i psihoaktivnih supstanci	.Projekat prevencije alkoholizma i narkomanije	Septembar 2010-2015. u kontinuitetu	Opštinski načelnik Srednja škola „Tin Ujević“	100 KM godišnje
Nedovoljna edukovanost po pitanju seksualnog i reproduktivnog zdravlja	Mladi su velikim dijelom upoznati sa problemima iz oblasti seksualnog i reproduktivnog zdravlja.	Predavanje o seksualnom i reproduktivnom zdravlju	Septembar 2010-2015	Opštinski načelnik Srednja škola „Tin Ujević“	100 KM godišnje
Ne organizovanost omladine sa posebnim potrebama	Omladina sa posebnim potrebama je organizovana u posebnu NVO-	Dodjela adekvatnih prostorija i grant sredstava za rad NVO mladih sa posebnim potrebama	Septembar 2010-2015	Centar za socijalni rad Glamoč	500. KM godišnje
Nepostojanje NVO bavilaočuvanjem kulturnog naslijeđa	Više NVO se bavi očuvanjem kulturno istorijskog naslijeđa	Javni poziv pojedincima i neformalnim grupama za projekte očuvanja kulturno istorisko naslijeđe Glamoča.	Decembar 2010-2015	Opštinski načelnik Narodni univerzitet Glamoč	500 KM godišnje

Ne postojanje kulturnog izrazu muzičkoj formi (vokalno-instrumentalni sastav, di džej isl.)	Formiranje minimalno jednog VIS koji nastupa na organizovanim igrankama i podržava folklorne aktivnosti	Javni poziv pojedincima i neformalnim grupama za grant sredstva za muzičko izražavanje	Septembar 2010-2015	Opštinski načelnik Narodni univerzitet Glamoč	1000 KM
Ne postojanje NVO koja bi se bavila pozorištem i multimedijom	Mladi su edukovani i sprovode aktivnosti vezane za pozorište i multimediju.	Javni poziv neformalnim grupama i pojedincima za projekte pozorišta i multimedije	Oktobar 2010-2015	Opštinski načelnik Srednja škola „Tin Ujević“	500 KM godišnje

3.3. Plan djelovanja

Problem	Željeni rezultat	Programi i projekti	Vrijeme provođenja	Odgovorne Osobe/institucije	Troškovi
Nedostatak sportske opreme za različite sportske aktivnosti .	Sva sportska udruženja posjeduju vlastitu opremu kao i stručne osobe koje ih vode.	Javni poziv sportskim društvima za grant sredstva za nabavku sportske opreme	Svakog Januara 2010-2015	Opštinski načelnik Sportska društva, Srednja i osnovna škola	1500 KM
Nedostatak sredstava za nabavku rekvizita koji se koriste u folklornim igrama.	KUD „Glamoč“ i ostala umjetnička društva raspolažu sa dovoljnim brojem potrebnih rekvizita za rad.	Grant sredstva za folklorna društva.	Svakog septembra 2010-2015	Opštinski načelnik , KUD „Glamoč“ , SKD „Prosvjeta“ , HKD „Napredak“ , BKD „Preporod“.	1500 KM
Nedostatak sredstava za realizaciju ideja koje omladina inicira.	Mladi realizuju ideje za kvalitetno trošenje slobodnog vremena uz pomoć sredstava koja su doznačena od opštine i drugih nivoa vlasti kao i uspješnih privrednika .	Grantovi za pojedince i neformalne grupe mladih prema idejama koje sami iniciraju	2010-2015 u kontinuitetu	Služba za društvene djelatnosti , Svi zainteresovani,	500 KM
Omladina je	Kulturno	Predavanje	U periodu	Služba za društvene	

jako loše upoznata sa kulturno istorijskim nasleđem Glamoča.	istorijsko nasleđe Glamoča je poznato omladini i ona je ponosna na svoj grad.	kulturno istorijsko nasleđe Glamoča.	septembar-mart 2010-2015	djelatnosti, Srednja škola „Tin Ujević“. Kulturno-obrazovna ustanova „Narodni univerzitet Glamoč“	500 KM godišnje Ukupno 2 500 KM za period 2010-2015
---	---	--------------------------------------	--------------------------	---	--

4.3.3. Plan djelovanja

Problem	Željeni rezultat	Programi i projekti	Vrijeme provođenja	Odgovorne Osobe/institucije	Troškovi
Nepostojanje omladinskog centra za okupljanje i neformalno obrazovanje .	U Glamoču postoji opremljen omladinski centar u kojem svi mladi mogu da se okupljaju i obrazuju.	1.Dodjela grant sredstava za preuređenje prostorije u Narodnom univerzitetu koja će služiti kao Omladinski centar 2. Dodjela grant sredstava za tzv „ malu salu“ Narodnog univerziteta	Početak 2010 do konačnog rješenja Septembar 2010-2015.	Služba za društvene djelatnosti. Omladinske organizacije.	15 000 KM 3000 KM
Nepostojanje edukovanih trenera za oblasti neformalnog obrazovanja.	Edukovani treneri aktivno izvode sve vrste neformalnog obrazovanja.	Edukovati trenere za neformalno obrazovanje. Napraviti program neformalnog obrazovanja.	2010-2015 U kontinuitetu	Služba za društvene djelatnosti. Omladinske organizacije.	1 000 KM godišnje Ukupno 5 000 KM Za period 2010-2015
Jako mala ponuda svih vrsta neformalnog obrazovanja.	Mladi su aktivno uključeni u neformalno obrazovanje, volonterizam i NVO.	Organizovati seminare i radionice koje su interesantne mladima .	2010-2015 u kontinuitetu	Služba za društvene djelatnosti .	500 KM godišnje Ukupno 2 500 KM Za 2010-2015
Nedostatak organizacije koja će zastupati posebne interese omladine.	Postoji organizacija koja aktivno zastupa interese omladine sa čitave teritorije opštine.	Formirati Vijeće mladih u skladu sa Zakonom o mladima .	U periodu januar 2010 do juna 2010 .	Služba za društvene djelatnosti „Opštinsko vijeće, Omladinske organizacije .	0 KM
Prilikom odabira budućeg zanimanja mladi nemaju pregled potrebnih kvalifikacija	Otvaranjem info-deska mladima je omogućeno da dođu do potrebnih informacija o zanimanjima koja su	Opremiti info-desk u prostorijama omladinskog centra za potrebe informisanja po pitanju zapošljavanja.	U periodu januar-maj 2010.	Opštinski načelnik i Omladinske organizacija	500 KM

koje će im u budućnosti garantovati posao.	deficitarna.				
Mladi ne posjeduju informacije o načinu učešća u društvenom životu i neformalnom obrazovanju.	Dobro opremljen info-desk u omladinskom centru informiše omladinu o svim relevantnim informacijama za njih.	Osposobiti i zaposliti osobu za rad na info-desku i uređivanje stranice o mladima na www.opstinaglamoc.ba	Maj 2010-2015	Opštinski načelnik i Omladinske organizacije.	500 KM

MLADI I EVROPSKA UNIJA

5.3

Problem	Željeni rezultat	Programi i projekti	Vrijeme provođenja	Odgovorne osobe institucije	Troškovi
Slabo poznavanje evropskih vrijednosti	Mladi dobro poznaju evropske vrijednosti i zalažu se za njihovo poštovanje.	Predavanje Evropske vrijednosti i BiH.	Septembar 2010-2015	Opštinski načelnik Služba za opštu upravu	100 KM
Problem ksenofobije, homofobije i ostalih vidova diskriminacije i netolerancije	Mladi prepoznaju probleme diskriminacije i aktivno se bore za njihovo smanjivanje u društvu	Stručno predavanje iz oblasti ljudskih prava	Oktobar 2010-2015	Opštinski načelnik Služba za opštu upravu	150 KM

ANEKS I

Ime anketara

Mjesto anketiranja

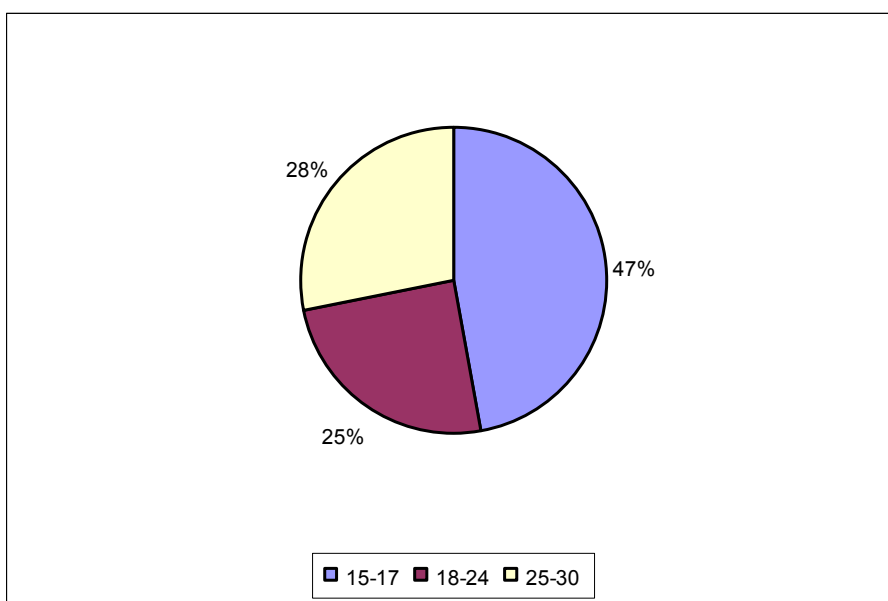
UPITNIK

Ovaj upitnik je kreirala Opštinska/općinska radna grupa za nacrt strategije za mlade u Glamoču, i njegov cilj je da ukaže na potrebe mladih u vezi sa njihovim učešćem u javnom životu u Glamoču.

I. OPŠTI/OPĆI PODACI

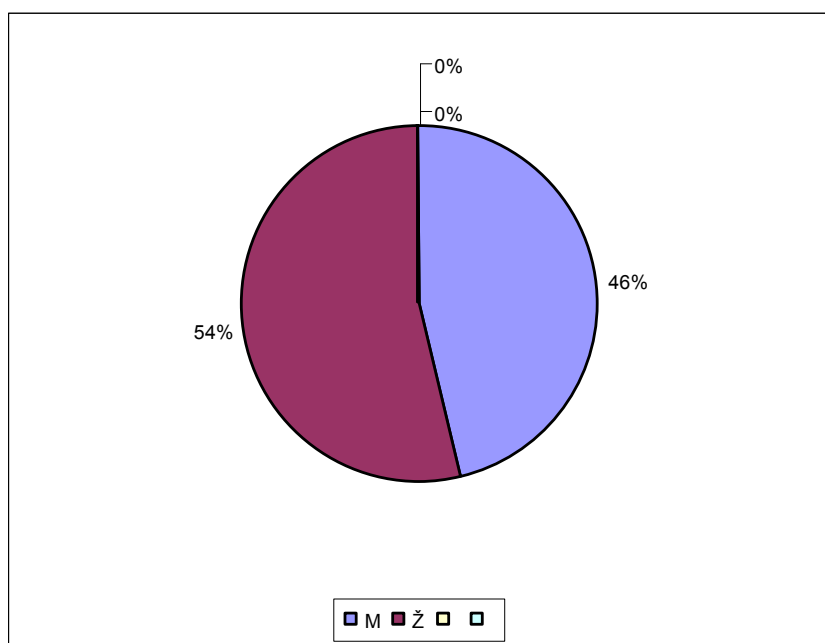
1. DOB (GODINA)

☐ 15-17	42
☐ 18-24	22
☐ 25-30	25
Ukupno	89

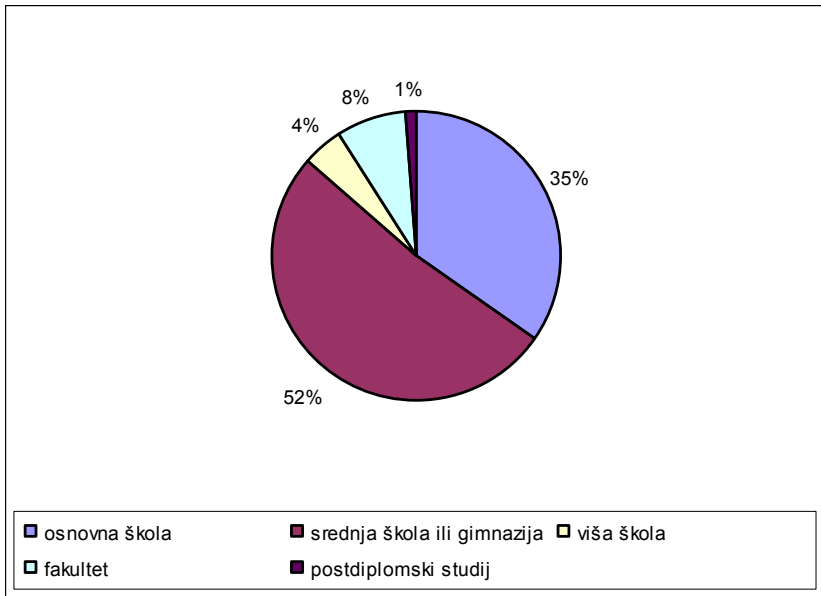
2. SPOL

□ M 41   □ Ž 48   Ukupno 89

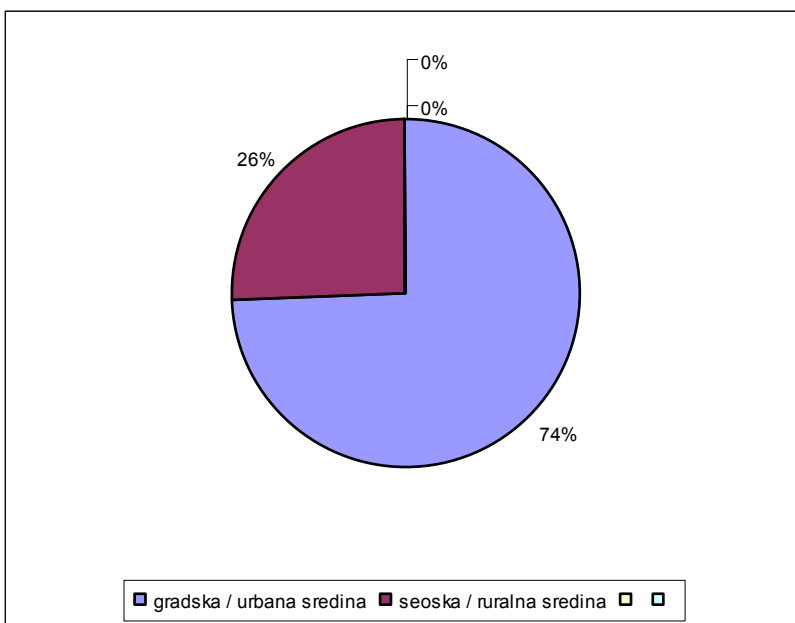
3. OBRAZOVANJE (NAJVIŠA ZAVRŠENA ŠKOLSKA SPREMA)

□ osnovna škola	31
□ srednja škola ili gimnazija	46
□ viša škola	4
□ fakultet	7
□ postdiplomski studij	1
Ukupno	89

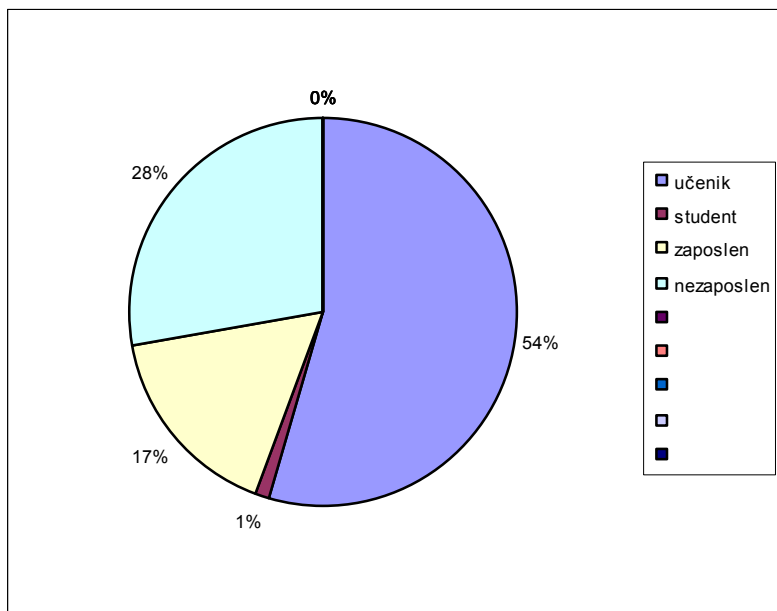
4. MJESTO STANOVANJA

☐ gradska / urbana sredina	66
☐ seoska / ruralna sredina	23
Ukupno	89

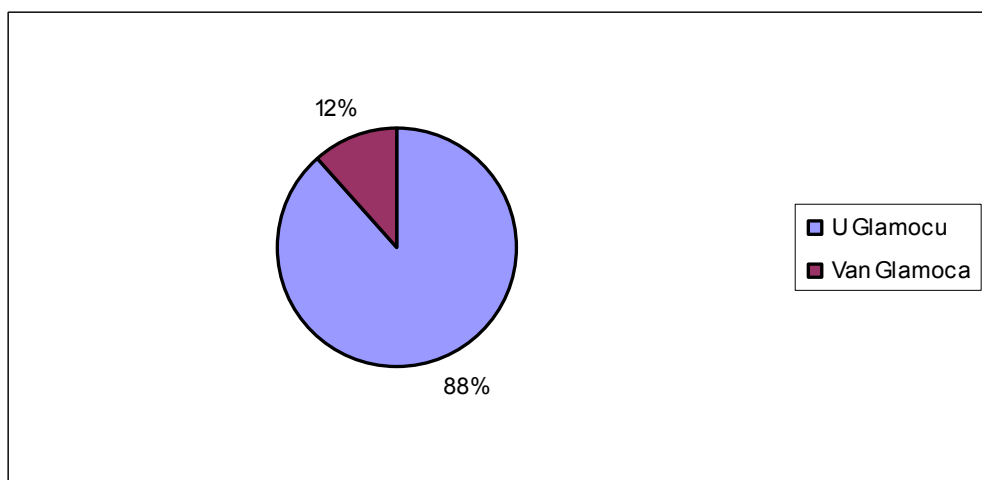
5. RADNI STATUS

☐ učenik	49
☐ student	1
☐ zaposlen	15
☐ nezaposlen	25
Ukupno	90

6. Ukoliko ste zaposleni, možete li odgovoriti gdje?

☐ U Glamoču	15	☐ Van Glamoča	2
------------------------------------	----	--------------------------------------	---

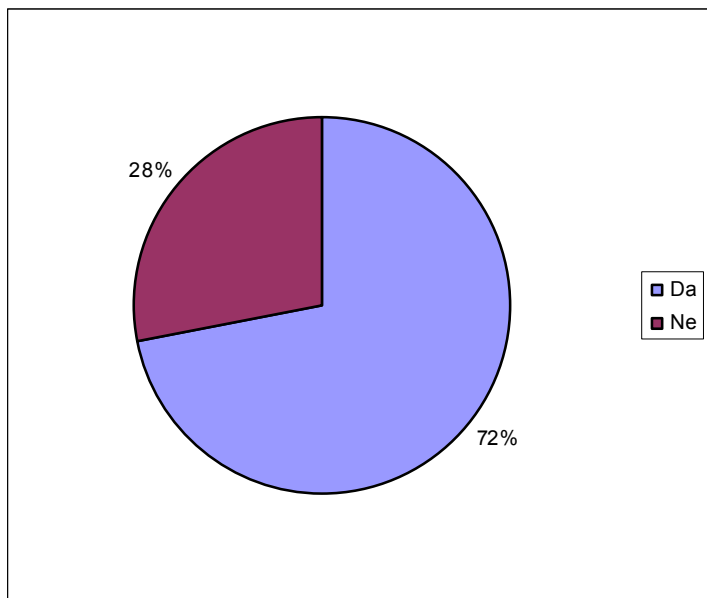

7. Ukoliko niste zaposleni, da li ste spremni napustiti Glamoč ako možete naći posao negdje drugo?

Da 51

Ne 20

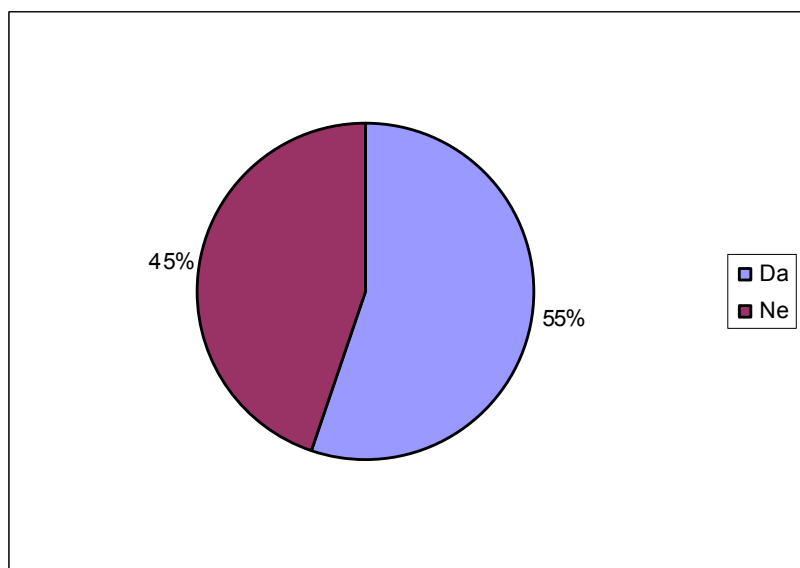

II . ZAINTERESOVANOST MLADIH za učešće mladih u javnom životu

8. Da li ste (ili da li ćete) prilikom odabira zanimanja vodili (voditi) računa o potrebama tržišta rada u Glamoču ?

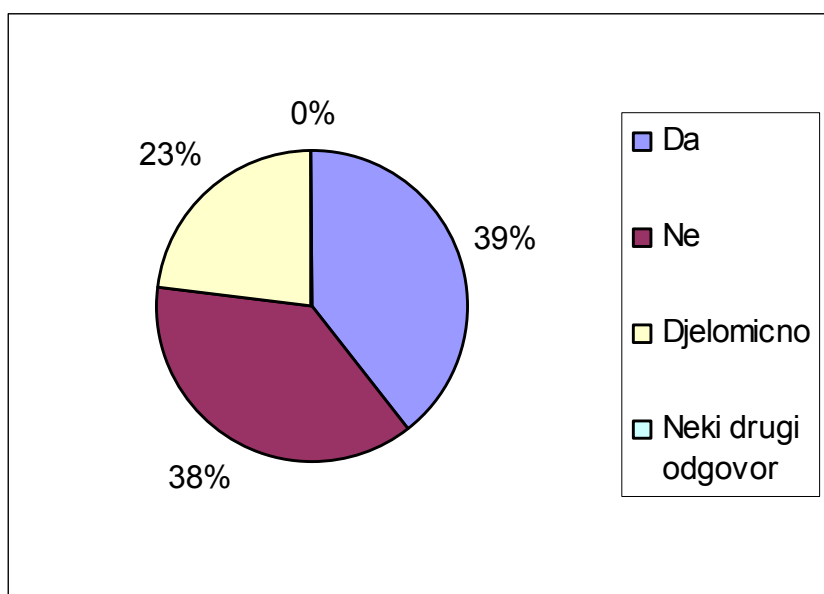
Da 47

Ne 38

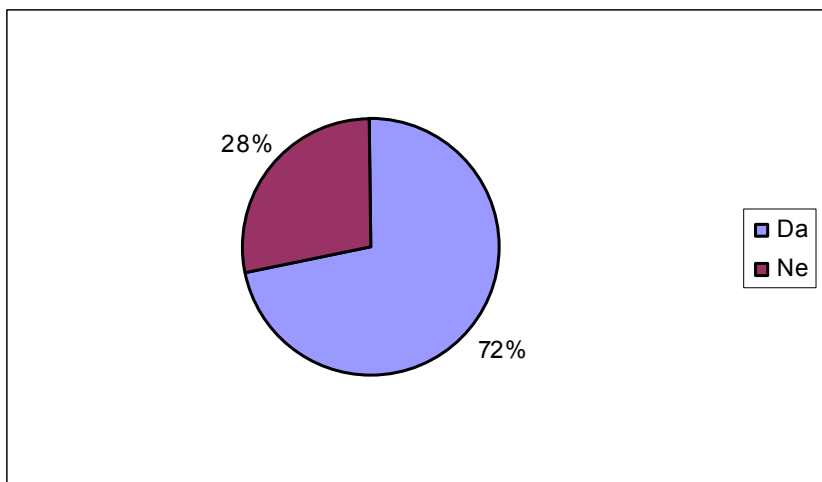
9. Jeste li upoznati sa načinima pokretanja vlastitog posla i pravnim procedurama u vezi s tim?

☐ Da	46
☐ Ne	44
☐ Djelomično	27
☐ Neki drugi odgovor _____	0
Ukupno	117

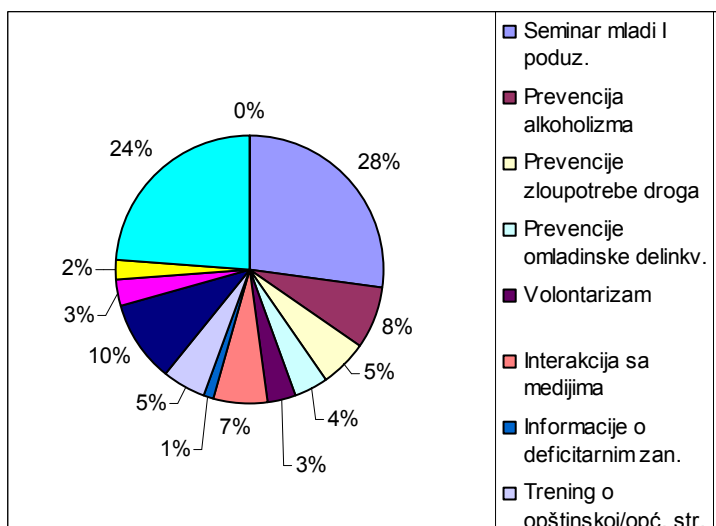
10. Ukoliko je Vaš odgovor Ne, da li biste bili zainteresovani za učešće u treningu kako započeti vlastiti posao/poslovno planiranje?

☐ Da 38	☐ Ne 15
Ukupno 53	

11. Kakve vrste seminara biste voljeli pohađati? Zaokružite odgovor.

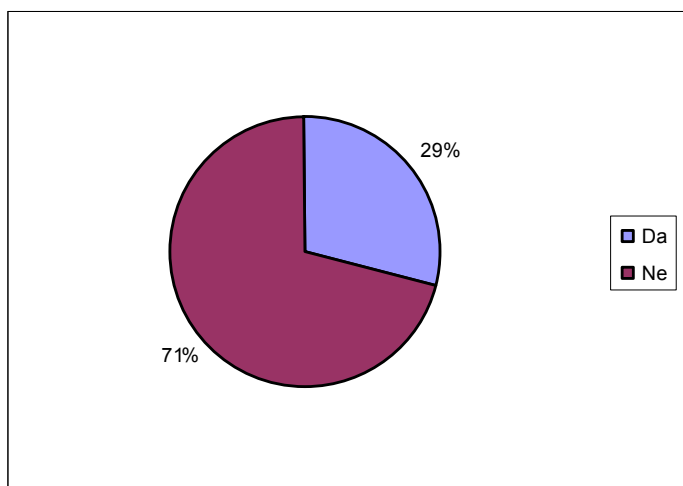
a) Seminar Mladi i poduzetništvo, kako započeti vlastiti biznis	25
b) Prevencija alkoholizma	7
c) Prevencije zloupotrebe droga	5
d) Prevencije omladinske delinkvencije	4
e) Volontarizam	3
f) Interakcija sa medijima	6
g) Informacije o deficitarnim zanimanjima u opštini/općini	1
h) Trening o opštinskoj/općinskoj strukturi	5
i) Ljudska prava	9
j) Jednakost spolova	3
k) Demokratizacija	2
l) Seksualno i reproduktivno zdravlje	22
m) Vaš prijedlog _____	0

12. Da li smatrate da su mladi sa posebnim potrebama ravnopravni sa ostalim ?

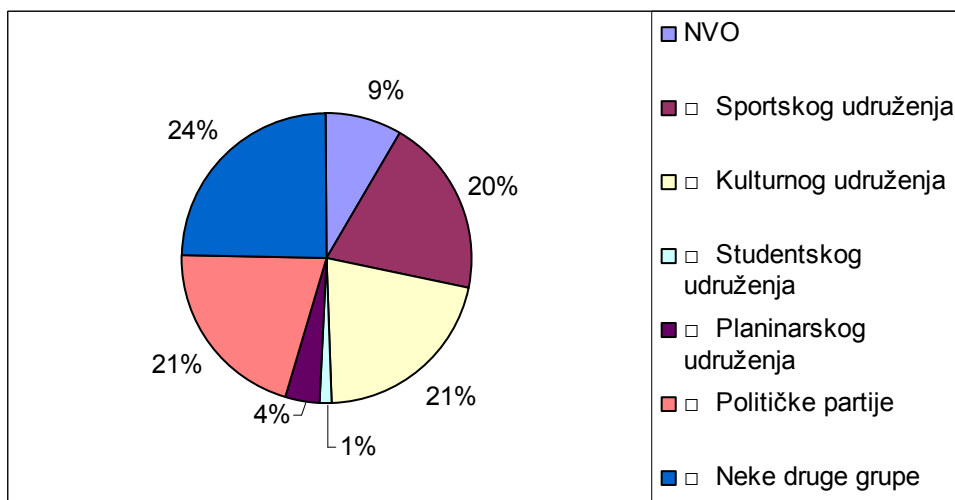
Da 25   Ne 61

Ukupno 86

13. Da li ste član ili simpatizer?

☐ NVO	7
☐ Sportskog udruženja	16
☐ Kulturnog udruženja	17
☐ Studentskog udruženja	1
☐ Planinarskog udruženja	3
☐ Političke partije	17
☐ Neke druge grupe	20

Ukoliko je Vaš odgovor Da, jeste li aktivno angažovani i na kojoj funkciji?

-
- predsjednica aktiva žena sns-d-a Glamoč
  - nisam ni na kakvoj funkciji
  - folklorna sekcija
  - folklorna sekcija
  - nogometni igrač
  - mažuretkinja

- folklorna sekcija
- podpredsjednik u razredu
- predsjednica NVO-a

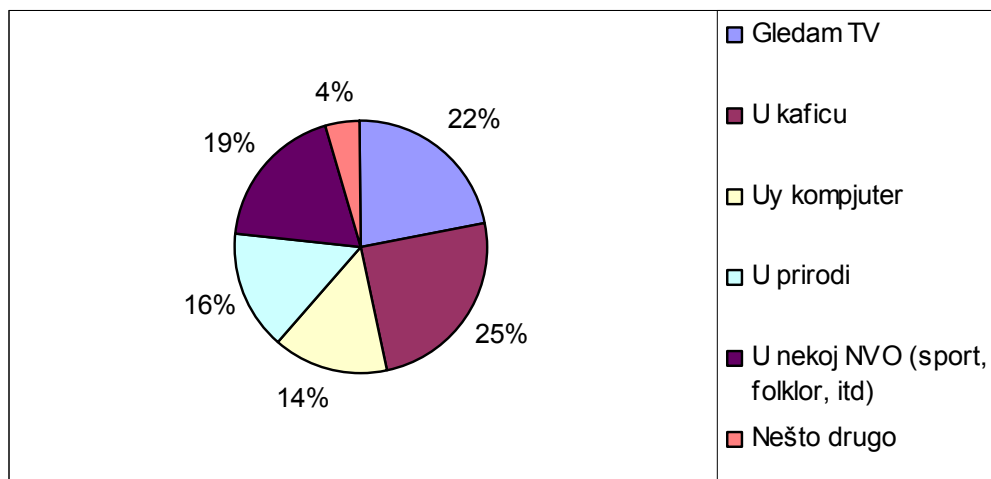
Ukoliko je Vaš odgovor Ne, da li biste željeli biti više angažovani? Molimo navedite u kojem području.

- volontarizam
- politike
- ne bih voljela biti angažovana
- bilo kakva omladinska udruga, projekti koji bi omogućili mladima aktivniju suradnju i druženje
- možda u nekom sportskom udruženju
- sportsko

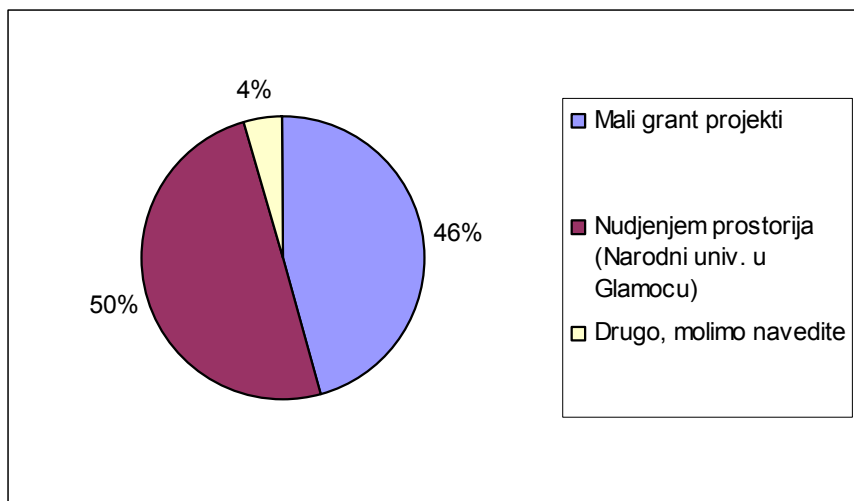
14. Na koji način najviše upražnjavaš slobodno vrijeme ?

☐ Gledam TV	20
☐ U kafiću	22
☐ Uz kompjuter	13
☐ U prirodi	14
☐ U nekoj NVO (sport, folklor...)	17
☐ Nešto drugo _____	4

15. Na koji način mislite da bi opština/općina mogla poduprijeti aktivnosti mladih?

☐ mali grant projekti	41
☐ nuđenjem prostorija (Narodni univerzitet u Glamoču)	45
☐ drugo, molimo navedite _____	4

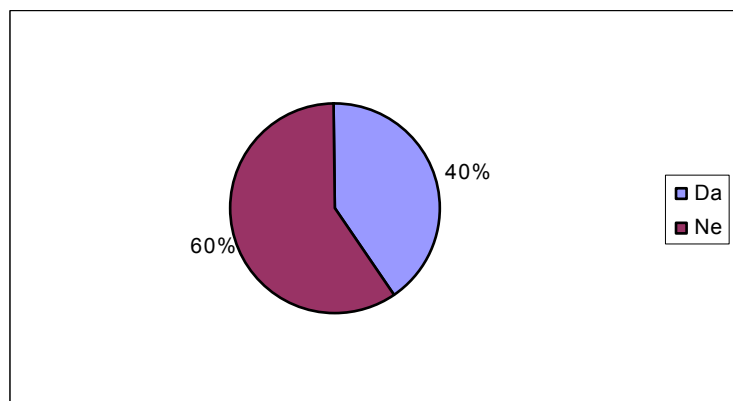

16. Da li bi ste voljeli da se obrazujete po nekom pitanju koje vas interesuje, a do sada niste imali priliku ? (ako je da navedi koje)

- Da 40
- Ne 59

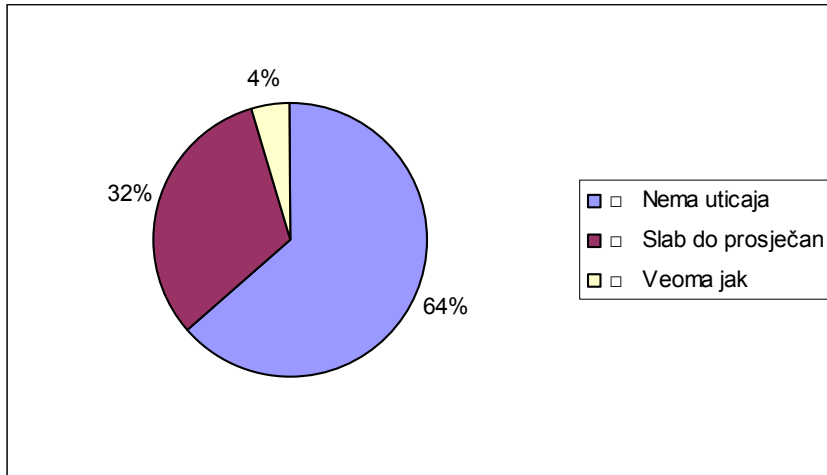
Ako je odgovor Da, navesti koje područje Vas zanima.

- informatika
- usavršavanje jezika
- strani jezik
- učenje stranih jezika
- pčesna sekcija
- poduzetništvo
- Učenje stranih jezika
- likovna sekcija
- poljoprivreda i zaštita životinja
- informatika i nogomet
- Sport i strani jezici
- elektronika
- pravno funkcionisanje države
- bilo šta

17. Kako ocjenjujete trenutni uticaj mladih Glamoča na politiku na lokalnom nivou?

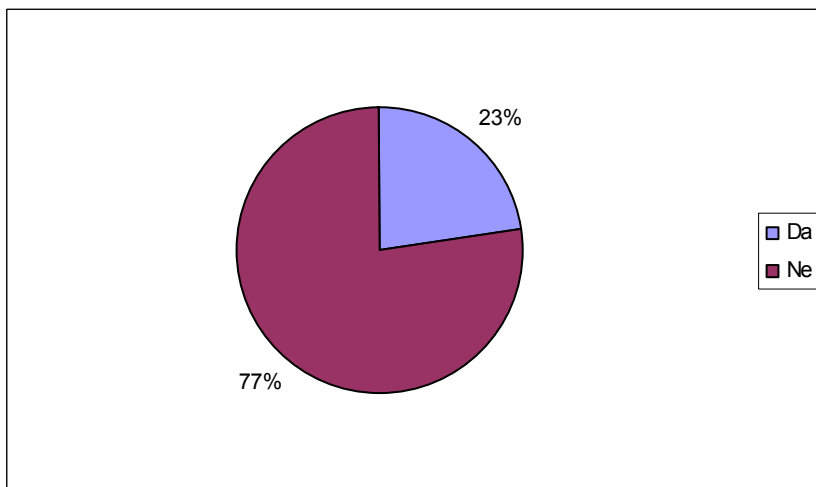
- Nema uticaja 57
- Slab do prosječan 29
- Veoma jak 4

18. Da li smatrate da mladi koji se politički angažuju imaju dovoljan uticaj na kreiranje strategije/politika za mlade u Glamoču ?

Da 20

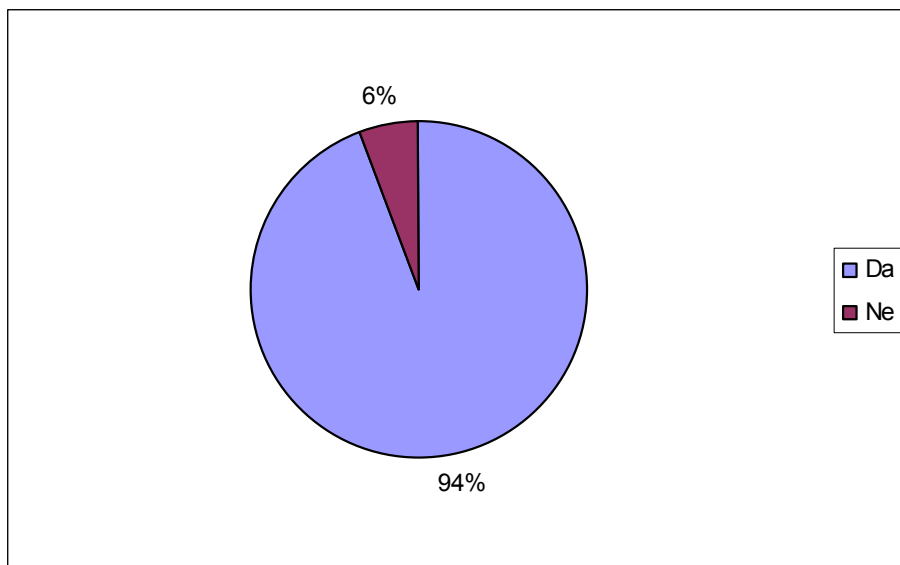
Ne 68

19 .Da li bi ste voljeli da u opštini postoji osoba koja bi se bavila isključivo pitanjima omladine?

Da 85

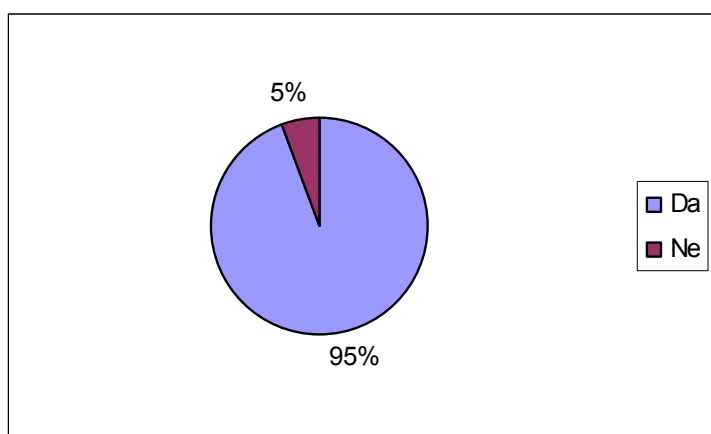
Ne 5

20. Da li bi ste podržali inicijativu da se formira vijeće mladih koje bi aktivno učestvovalo u radu opštinskog vijeća?

Da 86

Ne 5

21. Da li bi ste voljeli da u Glamoču postoji omladinska organizacija koja bi se bavila pitanjima mladih ili nekim drugim opisom djelatnosti (ako je odgovor Da, napišite koja djelatnost)

Da 66

Ne 21

Riješenje zapošljenja

-organizovanjem zanimljivih radionica za mlade

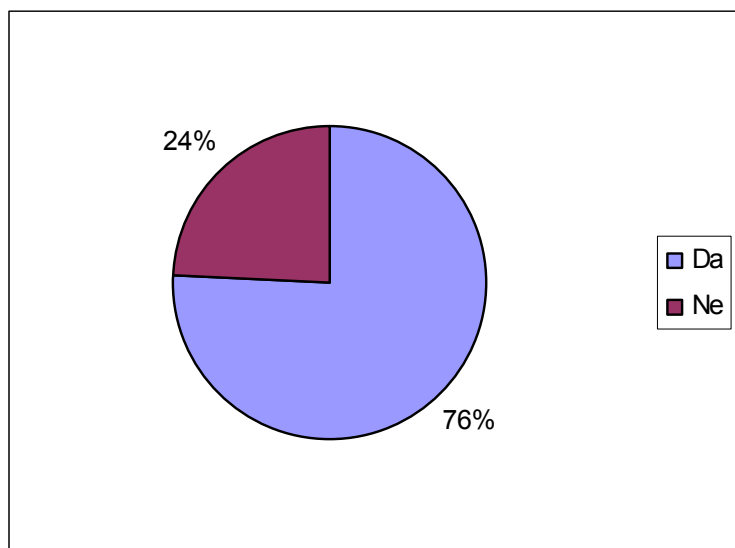
-organizacija mladih

-pitanjima mladih

-mislim da su mladi u toliko lošem položaju da bi sam osnutak takve organizacije bio napredak

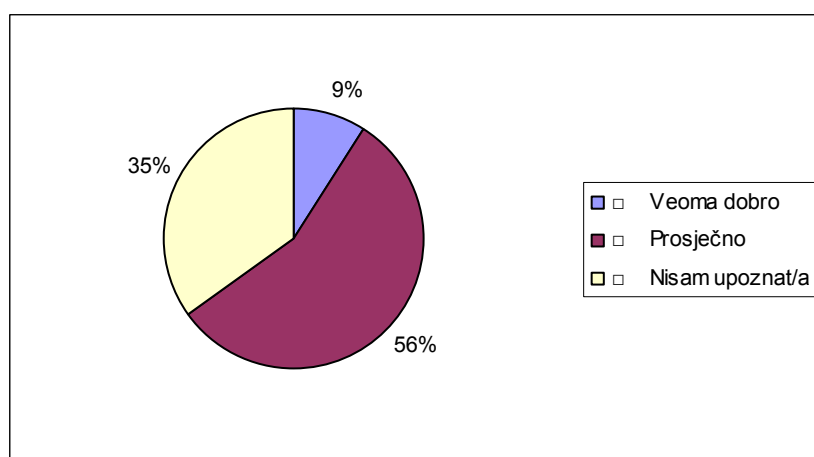

- poboljšanje kvaliteta života mladih
- pomoć mladima za organizovanje i zapošljenje
- bilo koja
- Školska
- organizovati susrete mladih iz drugih gradova
- Volonterizam, ekologijom

22. Koliko ste upoznati sa evropskim vrijednostima?

- Veoma dobro 7
- Prosječno 43
- Nisam upoznat/a 27

23. Šta evropske vrijednosti znače za Vas kao građanina?

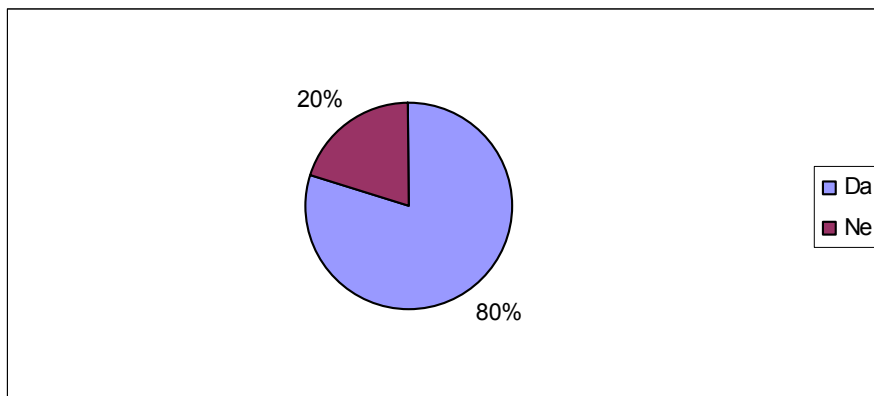
- samo veća bijeda i propast nego trenutno

- nova pravila
- ništa
- ništa naročito
- kad uđemo u eu onda možemo razmišljati o tom
- živim u Glamoču pa mi ništa ne znači
- ništa
- solidarnost, međusobna tolerancija koja bi ponajprije trebala zaživjeti u našem gradu
- ne mnogo
- budućnost mladih
- budućnost omladine
- sve?

- dobro
- bolja budućnost
- ne znače mi puno jer nisam upoznata sa evropskim vrijednostima a to je između ostalog još jedan problem mladih u glamoču
- pružanje mladima šansi za uspjeh na vrijeme, isključivanje diskriminacije i korupcije
- ništa ne treba nam Evropa
- jednaka prava bez obzira na spol, narodnost, godine..
- Evropa za mene znači da ostvarimo mnoge želje, odnosno otvara vrata bolje budućnosti
- razvijeniji su od nas
- kad su bolji od nas
- da su malo napredniji od nas i da imaju manje problema
- sve od čega smo mi daleko u ovoj sredini
- ništa
- fikciju
- ništa
- ništa posebno
- znači mnogo bolji standard života i sl.
- nova pravila
- boli život
- bolji život
- ništa

24. Da li biste željeli saradivati sa omladinskim organizacijama iz Evropske unije?

Da 71

Ne 18

Hvala na odvojenom vremenu za ispunjavanje ovog upitnika !

ANEKS II

Suncobrani

Autor: Nemanja Radić,

Aktivista NVO "Korak naprijed" i član Radne grupe za izadu strategije za mlade, Glamoč

Prije nekoliko godina sam, u jednom banjalučkom nedjeljniku, pročitao, otprilike, ovakav tekst:

U Glamoču se vrlo lako može prepoznati koja je bošnjačka, hrvatska, a koja srpska kafana, i to po suncobranima. Naime, bošnjačke kafane imaju suncobrane Sarajevske pivare, srpske kafane Banjalučke pivare, a hrvatske kafane Karlovačke pivare.

Stvarno je potrebno da dođe neko sa strane, da se mi ovdje zastidimo, naime, takvo stanje je ovdje „normalno“ i mi na to ne obraćamo pažnju.

Na sastancima, povodom pitanja vezanih za mlade, pokrenuo sam temu o izbjegavanju suočavanja sa stanjem u kojem jesmo. Ispostavilo se da su svi svjesni činjenice, kako je ovo problem koji ćemo teško riješiti. Anto Ćosić, direktor Osnovne škole Glamoč, primijetio je da djeca, dok idu u školu, nemaju problema sa nacionalnom pripadnošću, druže se, i sve je kako treba. Tek kad djeca završe srednju školu, onda se podijele po nacionalnom ključu. Djeca se razidu, svako na svoju stranu, i više nemamo instrument da ih držimo na okupu. Odgovor na pitanje kako spriječiti podjelu po nacionalnoj osnovi nismo našli, i čini mi se da ćemo izazove ovog tipa ostaviti našim potomcima.

U okviru OSCE-ovog projekta Lokalno je primarno, a po odluci Općinskog vijeća Glamoč, u oktobru 2009. godine, formirana je Radna grupa za izradu Strategije za mlade Glamoč. Nakon dva mjeseca, radna verzija dokumenta već je bila gotova, i tim za izradu Strategije prvi je put raspravljao o potrebnim izmjenama dokumenta. Sastanak je vodila voditeljica Radne grupe, Zorica Babić, a prisutna je bila i Anđelka Mioč iz OSCE-ovog Područnog ureda Livno. Taj prvi sastanak stvarno nije bio obećavajući, bilo je i prepirke i galame, ali je ipak dogovoreno da se aktivnosti nastave.

Članovi Radne grupe su: direktor Osnovne škole Glamoč i direktor Srednje škole Tin Ujević, predstavnici općinske vlasti, NVO sektora, te predstavnici kulturno-umjetničkih društava. Vrlo brzo nakon početnog nerazumijevanja, došlo se do korisnih inicijativa i čak smo se počeli sastajati po ugostiteljskim objektima, što u našoj sredini znači da je Strategija dobila i neki značajniji društveni karakter. Odmah su se u rad Radne grupe uključili i Centar za socijalni rad u Glamoču, sa problemima djece sa posebnim potrebama, dr. Milošević, kao i služba za zapošljavanje.

Diplomirani sociolog Antun Zolota i direktor Srednje škole Tin Ujević u Glamoču, pokrenuo je inicijativu da se posebno obradi područje mladih i budućnosti u Evropskoj uniji, kao tema koja, sama po sebi, djeluje u pravcu tolerancije i poštivanja drugoga.

Do realiziranja određenih inicijativa došlo je već u martu 2010. godine, na taj način što je Radna grupa za mlade, ujedno, preuzela i dužnosti Inicijativnog odbora buduće jedinstvene organizacije mladih. Dogovoreno je održavanje čak pet radionica u srednjoj školi, gdje će se, sa starijim osnovcima i srednjoškolcima, obrađivati sva poglavlja iz Strategije za mlade, sa stručnjacima iz drugih domena, provedba ankete o interesima mladih, itd. Centar za socijalni rad je, u suradnji sa Humanitarnim društvom Korak naprijed, izradio projekt vezan za djecu i porodice sa posebnim potrebama, i još mnogo toga.

Svi smo bili iznenađeni ovim, ipak, značajnim rezultatima zajedničkog rada u ovako maloj općini, koja je mnogo pretrpjela u ratnom i poslijeratnom periodu.

Samo kroz zajednički život i druženje možemo doći do zajedničke suglasnosti o problemima. Tek onda, kada svi zajedno uvidimo gdje je problem, i ostvarimo suglasnost oko njegovog rješavanja, pokazat će se mnogo lijepih ideja o tome kako da nam svima bude bolje.

Herbert Markuze, dobri Heideggerov učenik, utvrdio je da je kultura uvijek odgovor na izazov, a mi sada vidimo koji je to izazov u Glamoču.

Nacionalnu podijeljenost, mi, odrasli, vidimo kao problem i nećemo je moći riješiti, ali sigurno će je riješiti naša djeca, jer oni podijeljenost vide kao izazov, a njihov odgovor na ovo stići će i pod glamočke podijeljene suncobrane.

Ako znamo da je arhitektura posuda života, posuda u kojoj provodimo život, onda je jasno da je zgrada Doma kulture u Glamoču posuda, u kojoj trebamo graditi kulturu i neki ljepši svijet. Naš glavni zadatak, od sada, je da renoviramo Dom kulture i dovedemo ga u funkciju. Tek onda možemo mirno spavati, jer mladi ljudi, na kraju, uvijek nađu način da ostvare svoje težnje.

NEMANJA RADIĆ